Petrus

GELOOF, HOOP EN LIEFDE IN DE PROTESTANTSE KERK

KLIEDERKERK
Hoe de kerk naar de kinderen komt

STEF BOS
Muziek maken = zoeken naar God, legt de zanger uit aan Visser & Visser

VEERTIGDAGENTIJD
Vasten en verstillen

№ 5 | FEBRUARI 2019

Protestantse Kerk

Petrus

Nee, dit blad gaat niet over die ene visser, die vriend en volgeling van Jezus. Wel over de kerk, want die lijkt wel wat op Petrus. Sterk als een rots en tegelijk zwak en feilbaar. Net zoals de mensen in de kerk: soms moedig, soms overmoedig, soms te voorzichtig. Meer weten? Kijk op petrusmagazine.nl.

06
Stef Bos, die geloofde toch niet?
Dat dáchten Visser&Visser

22
Sirkelslag: sprinten, knutselen en nagelbijten

Marusja:
Bezinning – een goed streven voor de veertigdagentijd! Maar dat is niet altijd en overal te realiseren. Er kunnen allerlei obstakels zijn: een drukke agenda, een rumoerig huis, zorgen om een geliefde. Op pagina 62 vindt u zeven tips voor activiteiten of plekken die maar één doel hebben: u stil te zetten.

36
Op pelgrimstocht langs Groningse kerkjes

24
Pietje Oosterloo deelt graag schouderklopjes uit

Verder in dit nummer:

12 Opgevist
15 Kerk & historie: Witte Kerk in Heiloo
16 Muziek met noten in Woerden
18 Oud & jong samen in de kerk: Jan en Iris
32 Erin of eruit: twee protestanten over hun kerk
35 Dagboek van Judit
42 Diana Purba leeft in vertrouwen
46 Geen toneelstukjes voor Daan Dekker
47 Het mooiste lied van Lieneke van Eijkelenburg
48 Thuis in het Hospice Huizen
51 De stille aanbidder in de Petrakerk in Rotterdam
58 Kliederkerk in Eerbeek: de kinderen zijn fan
61 Onder de toga: Helene Perfors
64 Wereldwijd: de kerk in Rwanda
66 #kerk

Marusja:
is hoofdredacteur van *Petrus*. Het raakt haar wanneer mensen met elkaar delen zoals Jezus deed. Jaarlijks begeleiden 1.400 vrijwilligers senioren- en zorgvakanties (zie pag. 56). En onze nieuwe columnist Esther van Schie pioniert met migranten (pag. 29). Is dat delen? Ja, en meer nog: het is uitdelen. Van geloof, van hoop, van liefde. Delen kan heel eenvoudig zijn: in Fijnaart breken twee kerken tijdens de veertigdagentijd samen het brood (zie het recept op pag. 40). Wat deelt u?

Coverfoto: Niek Stam

5 vragen

Petrus
& Jelle

Wat herken je in Petrus?
"Het eerste wat in me opkomt als ik aan Petrus denk, is: haantje de voorste. Dat ben ik zelf absoluut niet. Wat wél bij me past is vertrouwen: uiteindelijk komt het goed."

Wat zou jij doen tijdens de storm op het meer?
"Ik zou eerst zelf proberen om controle over de boot te krijgen: ik wil er wel alles aan gedaan hebben. Uiteindelijk zou ik, net als de discipelen, Jezus wakker gemaakt hebben."

Zou jij visser van mensen kunnen zijn?
"Elke christen heeft hierin een roeping, ik dus ook. Het geloof uitdragen is een opdracht voor ons allemaal, op onze eigen manier. Wij kunnen trouwens niet bekeren, God laat het zaad tot bloei komen."

Zou je over water durven lopen als Jezus dat vroeg?
"Ik zou dat wel durven ja, ik zou het ook doen. Ik heb niet zo'n nauwe omgang met Jezus als Petrus had, maar dan nog. Mijn vertrouwen in Hem is sterk."

Wie is een rots in jouw leven?
"Jezus, het fundament van mijn geloof. Uiteindelijk heb ik Hem nodig."

Jelle van den Bogerd (28) is vrijwilliger voor Gevangenenzorg Nederland. Lees op pag. 52 hoe hij en anderen zich inzetten voor gedetineerden.

Tekst: Janet van Dijk | Foto: Niek Stam

Ida Gerhardt (1905-1997)
was een Nederlandse dichteres en vertaalster van klassieke literatuur. Een groot aantal van haar gedichten heeft de Bijbel als inspiratiebron. Samen met haar vriendin Marie van der Zeyde begon Gerhardt in 1966 met het vertalen van het bijbelboek Psalmen uit het Hebreeuws. In 1972 verscheen de vertaling, drie jaar later werd deze opgenomen in de Willibrordvertaling. Zelf zei Gerhardt over de psalmen: „De psalmen hebben de bewogenheid en de tekening van levend water, waar weer en wind steeds wisselend overheen gaan. Nooit kunnen onze ogen scherp genoeg zien, nooit onze oren opmerkzaam genoeg luisteren.”

‘Bij God alleen
verstilt mijn ziel,
van Hem komt
mijn **bevrijding**’

Uit Psalm 62, in de vertaling van Ida Gerhardt en Marie van der Zeyde

Foto: Kasuma | Foto Ida Gerhardt: Ron Kroon, Nationaal Archief / Anefo, CC0

Visser & Visser

Twee vissers van mensen, de predikanten Paul Visser (Noorderkerk Amsterdam) en Rob Visser (Protestantse Gemeente Vuren), ontmoeten bekende Nederlanders. Ze gaan in gesprek over geloven, de kerk en de samenleving.

Stef Bos:

'Mijn vader knielde voor zijn eigen zoon'

Stef Bos is terug bij de kern

Hij geloofde niet meer. Zei hij. Want echt loslaten kon Stef Bos het geloof nooit helemaal. In gesprek met Rob Visser en Paul Visser vertelt hij over zijn zoektocht. “Ik voelde dat ik terug moest naar mijn wortels.”

“Wie ben je eigenlijk als je geen dominee meer bent?” had de dochter van Paul Visser op een dag gevraagd. De predikant vertelt het aan tafel in het theater van IJmuiden, waar zanger Stef Bos die avond moet optreden. Stef kijkt verbluft: “Wát een goeie vraag.”
Een confronterende vraag ook, vindt Paul Visser zelf: “Mijn geloof hangt altijd aan een zijden draadje. Als alle vanzelfsprekendheden wegvallen, waar sta je dan nog voor?” Stef laat de vraag op zich inwerken. “Hoe heet ze? Ik wil haar een keer ontmoeten.”

Echtheid

Het is Stef Bos ten voeten uit: altijd op zoek naar echtheid, naar diepgang, naar oprecht contact.

Niet voor niets heette zijn vorige concerttour ‘Kern’.
De zanger groeide op in een gereformeerd gezin in Veenendaal. “Mijn vader leefde het geloof voor. Mijn moeder was een spirituele vrouw, zij is helaas te vroeg overleden.” Als 16-jarige sloeg hij op een dag met het Liedboek der Kerken op tafel en zei: “Hier ben ik helemaal klaar mee.” Hij verliet de kerk en noemde zichzelf later agnost. In zijn beroemd geworden liedje ‘Papa’ zingt hij: “Jij gelooft in God, dus jij gaat naar de hemel. En ik geloof in niks, dus we komen elkaar na de dood nooit meer tegen.”
Toch heeft hij de christelijke thema’s nooit geschuwd. Enkele jaren geleden hield hij een Preek van de Leek in Amsterdam, in 2017 ›

Paul Visser:

'Mijn geloof hangt altijd aan een zijden draadje'

schreef hij de titelsong voor het EO-programma 'Toen was geloof heel gewoon', en eerder maakte hij voor het project 'In een ander licht' met de NCRV hedendaagse liedjes over personen uit de Bijbel.
Agnost? Rob Visser heeft vraagtekens bij die term. Het lijkt juist alsof Stef er "een heel eind in mee kan komen" als het gaat om geloven. "Het zijn fases", relativeert de zanger. "In de jaren zeventig was het als adolescent niet cool om te geloven." Om van de discussies af te zijn, noemde hij zichzelf maar agnost. "Maar eigenlijk heb ik nooit een wapen in handen gehad om mijn ouders te bestrijden."

Knielen

De zanger vindt het nog altijd bewonderenswaardig hoe zijn vader reageerde nadat hij het liedboek op tafel had gesmeten. "Hij zei: 'Jongen, dan wil ik graag weten waar je wél voor staat.' Precies het tegenovergestelde van wat ik dacht dat hij zou doen."
Het lijkt wel op de gelijkenis van de verloren zoon, vindt Paul Visser. "Je vader kon je niet vasthouden of overtuigen. Maar hij gaf jou de ruimte om je eigen zoektocht te beginnen." Dat beaamt de zanger: "Hij liet me gaan. Maar hij bleef altijd de vraag stellen: wat dan wél? Ik móést dus wel terugkeren op een dag."
Ook een ander moment, kort daarna, staat hem nog helder voor de geest: "Ik ging met mijn vader naar zijn lievelingsbroer in Zwitserland. Wij logeerden onderweg in een hotelletje en ik moest bij mijn vader in bed slapen. Hij stond daar in een witte Schiesser-onderbroek die wat los om zijn heupen hing, ik in mijn Feyenoord-pyjama. Ik was zwaar in de puberteit, dus ik voelde me heel ongemakkelijk. En wat deed hij?"
Stef staat op, knielt neer voor zijn stoel en vouwt zijn handen. "Mijn vader ging bidden, zonder woorden. Ik voelde me ontzettend onhandig. Want hij knielde niet alleen voor de Eeuwige Vader, maar ook voor zijn eigen zoon. Zonder woorden liet hij zien waar hij zelf voor stond."

Wortels

"Je vader was een warme man. Jullie hadden een unieke relatie", herinnert Rob Visser zich. Toen hij als predikant in Apeldoorn stond, had hij na een concert Stef Bos uitgenodigd om een keer samen met zijn vader naar zijn kerk te komen. En zo zong Stef daar op een dag zes liedjes, daarna kwamen vader en zoon bij hem thuis.
Het was de kerk waar de ouders van Stef getrouwd waren. Voor Stef zelf was het de eerste keer sinds jaren dat hij weer in een kerk kwam. "Ik stond daar met zweet in mijn handen. Het was ook een keerpunt: me in dat gebouw begeven en weten wat dat voor mijn vader betekende. Hij zat daar met tranen in zijn ogen."
Ook het muzikale project met de NCRV, 'In een ander licht', betekende veel voor hem. "In die periode voelde ik dat ik terug moest naar mijn wortels. Ik móést weten hoe ik me tot de kerk verhield. Ik had de vorm losgelaten en die moest ik opnieuw onderzoeken."
"Tijdens het schrijven van die liedjes merkte ik: maar eigenlijk is alles me al verteld. Ik praatte met mijn vader over die liedjes. Dat was een fantastisch proces. Ik kon de poort naar waar ik vandaan kwam, helemaal opendoen. Vanaf dat moment voelde ik me geankerd in waar ik vandaan kwam. Ik volg een andere weg, maar kom op hetzelfde punt uit."
Zijn lied 'Papa' - "de blauwdruk van mijn hele repertoire" - zong hij ook in zijn show 'Kern'. "Na tien voorstellingen stopte ik na drie coupletten en begon ik op het podium met mijn vader te praten. Ik zing nu ook: 'Jij gelooft in God, ik geloof iets anders'." Die nuance ervaart hij nu hij ouder is: "Waarom ›

Win!

Petrus verloot twee gesigneerde exemplaren van *Door de ogen van mijn vader*, met gedichten van Stef en familiekiekjes die vader Bos in de jaren zestig en zeventig heeft gemaakt met een Rolleiflex-camera. De beelden vertellen het verhaal van een snel veranderende wereld.
Schrijf of mail tot uiterlijk 31 maart naar: petrus@protestantsekerk.nl, redactie *Petrus*, postbus 8504, 3503 RM Utrecht. Alleen de winnaars ontvangen bericht.

Stef Bos

Geboren: 12 juli 1961, Veenendaal.
Familie: getrouwd, drie kinderen. Wisselt zijn artiestenleven hier af met een gezinsleven in Zuid-Afrika, waar zijn vrouw haar wortels heeft.
Bekend van: liedjes als 'Is dit nu later', 'Papa' en 'Breek de stilte'. Maakte tientallen cd's en tourt momenteel door het land met de show 'Ruimte'.

Paul Visser

Geboren: 24 januari 1959, Epe.
Gemeenten: Aalburg, Harderwijk, Bergambacht, Den Haag, Amsterdam (Noorderkerk).

Rob Visser

Geboren: 17 december 1951, Den Haag.
Gemeenten: Deil/Enspijk, Holten, Apeldoorn, Amsterdam (stadsdominee, predikant De Binnenwaai, IJburg). Emeritaat: januari 2018, sinds februari predikant in Vuren.

zo stellig, terwijl je het zelf eigenlijk ook niet precies weet?"

In de ander

"Zou het kunnen", vraagt Rob Visser zich af, "dat jouw vader al die jaren dacht: zolang Stef zoekt, weet hij waar het om te doen is in dit leven?" Stef: "Mijn vader is 92 geworden. We hebben de laatste jaren fantastische gesprekken gehad over waar we voor staan." Ze bleken uiteindelijk helemaal niet zoveel van visie te verschillen.

"Als Jezus zegt: 'Wie zonder zonde is ...' dan moet ik dat ook op mezelf toepassen", realiseerde de zanger zich in de loop van de jaren. "We zijn tegenwoordig te veel bezig met het zoeken naar onszelf in onszelf. Via de ander leer je juist jezelf kennen." "Wat als mensen zichzelf in de ander durven zien? Als je, in het wezenlijke contact van mens tot mens, iets voor een ander kunt betekenen, dan is er een begin. Dat is wie Christus is voor mij." Eigenlijk is dat de essentie van het Nieuwe Testament, stelt hij.

Rob Visser:

'Als kerk kunnen we leren dat je ook op een heel andere manier kunt geloven'

"Doe je dat ook op het podium, zoeken naar God?" vraagt Rob Visser zich af. "Jazeker", antwoordt de zanger. "Dat is voor mij de essentie van muziek. We willen het onmogelijke mogelijk maken en kunnen dat toch niet. Dat is het spirituele van muziek." Rob Visser luistert met verrassing op zijn gezicht: "Misschien kunnen we als kerk veel leren van mensen als jij, leren dat we ook op een heel andere manier kunnen geloven."

Tot op de bodem

Paul Visser vertelt dat hij zelf veel geloofscrises heeft gehad. "Ik weet tot op de bodem wat ongeloof is. Toch is er altijd een overtuiging die onontkoombaar is. Opstanding is voor mij zoiets als God die opduikt. Ineens, terwijl je dacht dat de deuren gesloten zouden zijn. Dat helpt mij om in de werkelijkheid te staan en om te geloven. Het leven is meer dan je zelf kunt bedenken."
Om zich heen ziet hij "dat veel mensen via een omweg op zoek zijn naar iets van God. Ik hoop en geloof dat God zich op zijn eigen wijze weer kan aandienen. Niet als degene die vanuit de hoogte allerlei regels geeft. Maar als degene die - hoe Hij ook door ons verdacht gemaakt en verworpen wordt - ongedacht verschijnt als de Levende, om te laten weten: je bent geliefd."
"Dát is uiteindelijk waar het om gaat. God moet liefde zijn", knikt Stef.

"Anders kun je beter opdoeken", beaamt Rob Visser. "Wees afkerig van het kwade, en gericht op het goede", vult Stef nog aan.

Loslaten

Over een poosje begint Stef met een vervolg van 'In een ander licht': "In die eerste serie stond voor mij centraal hoe ik mij verhield tot mijn traditie. Ik wilde nieuwe woorden geven aan wat mij was geleerd. In het deel dat nu komt, gaan we een laag dieper. Daarin draait het eigenlijk om de vraag van jouw dochter, Paul. Wat blijft er van je over als je al je zekerheden loslaat?" "Bij haar vergeleken", vindt Paul Visser zelf, "ben ik maar een kleine jongen." Hij vertelt dat ze chronisch ziek is. Maar juist door haar beknotte conditie "komt zij tot de kern: je mag er zijn zónder dat je iets op tafel legt". De nieuwe serie zal niet gaan over personen uit de Bijbel, maar over mensen die Stef ontmoet. Hij herhaalt het daarom nog maar een keer: "Ik zou haar graag ontmoeten."

Geef licht

Speciaal voor Kerk in Actie componeerde Stef Bos een lied met de titel 'Geef licht'. Dit lied roept op om een uitgestoken hand, een warm hart of een sterke schouder te zijn voor een ander. **Download het lied op www.kerkinactie.nl/geeflicht.**

Tekst: Marusja Aangeenbrug en Maurits van Stuijvenberg | Foto's: Sjaak Verboom

Opgevist

Soms kom je op onverwachte plaatsen geloof, hoop en liefde tegen. *Petrus*-redacteur Jelske de Kuiper viste deze pareltjes voor u op. Tips? Mail naar petrus@protestantsekerk.nl.

Boek
Dit is mijn verhaal

"Het meest getriggerd was ik door Mozes. Alles wat je aan onzekerheid en negativiteit in een mens kunt stoppen, zit ook in hem." Dit zegt Anil in het boek *Dit is mijn verhaal* van theoloog Janneke Stegeman. Aan de hand van een bijbelverhaal vertellen jonge christenen uit verschillende culturen over een kantelpunt in hun leven. De prachtige portretten zijn van topfotograaf Cigdem Yuksel. Verhalen vol hoop en inspiratie, geloof en twijfel, traditie en moderniteit. Deze maand verschijnt het boek, de gelijknamige expositie is te zien in het Bijbels Museum.

» **kokboekencentrum.nl**
» **bijbelsmuseum.nl**

Website
Ignis

De eeuwenoude orde van de jezuïeten deelt haar verrassend actuele wijsheid via het webmagazine *Ignis*, vernoemd naar haar stichter Ignatius. U leest hier bijvoorbeeld de ongewone boekbesprekingen van de Vlaamse jezuïet Pieter-Paul Lembrechts. De auteur is niet geïnteresseerd in een oordeel over het boek, maar wil laten zien wat het lezen ervan met je kan doen.

» **igniswebmagazine.nl**

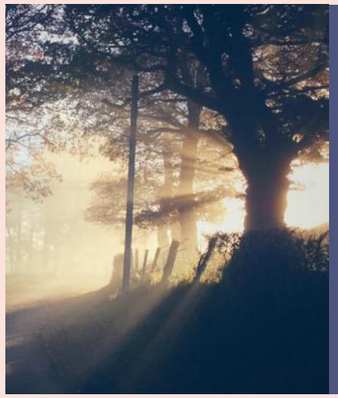

Workshop
Soulfulness

Leren om te leven vanuit uw ziel, oefenen om echt mens te zijn. Daarover gaat de workshopserie Soulfulness. Trainer en redacteur Marleen Schoonderwoerd vertaalde het boek *Soulfulness* van Brian Draper en merkte dat de inzichten haar persoonlijk raakten. Ze geven ruimte en leren de moderne mens om opnieuw bezield in het leven te staan, en bewust en met aandacht te leven. Dat klinkt gewichtig, maar u kunt het al oefenen door uw kind lopend van school te halen.

» **geestkracht.nu/soulfulness**

Tentoonstelling
Calvinisme in Dordrecht

Zwarte kousen en soberheid - veelvoorkomende associaties bij calvinisme. Maar kunst? De expositie *Werk, bid en bewonder* in het Dordrechts Museum (tot en met 26 mei) bewijst dat calvinisme ook fraaie kunst betekent, bijvoorbeeld van Rembrandt van Rijn, Vincent van Gogh, en Piet Mondriaan. Foto- en videokunstenaar Ahmet Polat zorgt voor een hedendaagse vertaling van het begrip calvinisme. In een van de videoportretten komt Saskia van Meggelen, preses van de Protestantse Kerk, aan het woord.
De tentoonstelling sluit aan bij de viering van 400 jaar Synode van Dordrecht, de 'Ode aan de Synode'. De kerkvergadering in 1618/19 had een blijvende invloed op de geschiedenis, taal en normen en waarden van Nederland. Er zijn nog diverse andere jubileumactiviteiten, zoals een 3D-stadswandeling door het Dordrecht van 1618/19 en een robotarm die de hele Statenbijbel overschrijft. Als afsluiting van het jubileumjaar is er op 29 mei een oecumenische viering in de Grote Kerk in Dordrecht.

SYNODE DORDT 1618 180 DAGEN ODE AAN DE SYNODE

» **dordrechtsmuseum.nl, synode400.nl**

Filmweek
Loslaten

Een goede film, een mooie wijn en een zinnig gesprek. Bij de filmweek van de Protestantse Gemeente Elst vindt u van 18 t/m 23 februari alles voor een geslaagde avond uit. U kunt zelfs voorafgaand aan de film bij de kerk eten. Het thema van de filmweek is 'Loslaten', iets wat aan ons diepste zelf raakt. Zo gaat een van de films over een moeizame relatie tussen moeder en tienerdochter. Hoe kunnen ze elkaar begrijpen?

» **pg-elst.nl/info/agenda**

Bezoek
Planetarium Eise Eisinga

"God gaat de aarde verwoesten, binnenkort zullen we botsen met een andere planeet", verkondigde dominee Eelco Alta in het achttiende-eeuwse Franeker. De hoogbegaafde wolkammer Eise Eisinga hield het hoofd koel en bouwde met grote toewijding een planetarium in zijn huiskamer, zodat iedereen kon zien hoe het écht zat. Bekijk het 'wonder van Franeker' zelf of bezoek een sterrenwacht in uw eigen buurt.

» **planetarium-friesland.nl**

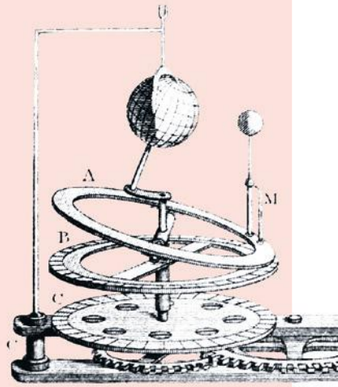

Retraite
Stilte in de stad

Retraite in een stad, dat kan in Amsterdam Zuidoost. Bij het Open Klooster kunt u van 16 t/m 22 juni een ongewoon programma volgen, vol bijzondere ontmoetingen met mensen uit de Bijlmer, afgewisseld met stilte-oefeningen en zang. Het thema is 'Leren kennen en leren zien'. Het accent ligt op de multiculturaliteit in de Bijlmer: wat heeft deze u te zeggen? De wijk kent wel 150 verschillende geloofsgemeenschappen, waarvan veel Surinaamse en Afrikaanse kerken. U kunt de retraite op zondagochtend passend beginnen met een dienst in de Ghanese kerk.

» **openklooster.nl**

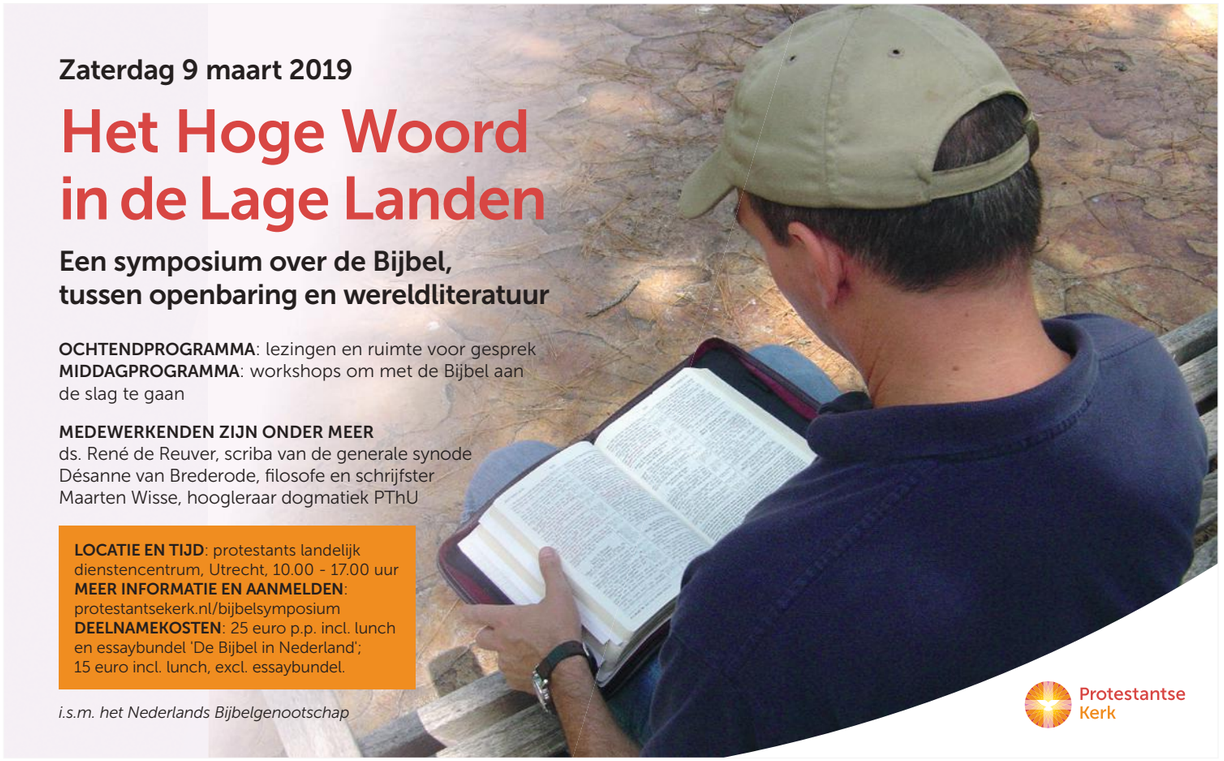

Zaterdag 9 maart 2019

Het Hoge Woord in de Lage Landen

Een symposium over de Bijbel, tussen openbaring en wereldliteratuur

OCHTENDPROGRAMMA: lezingen en ruimte voor gesprek
MIDDAGPROGRAMMA: workshops om met de Bijbel aan de slag te gaan

MEDEWERKENDEN ZIJN ONDER MEER
ds. René de Reuver, scriba van de generale synode
Désanne van Brederode, filosofe en schrijfster
Maarten Wisse, hoogleraar dogmatiek PThU

LOCATIE EN TIJD: protestants landelijk dienstencentrum, Utrecht, 10.00 - 17.00 uur
MEER INFORMATIE EN AANMELDEN: protestantsekerk.nl/bijbelsymposium
DEELNAMEKOSTEN: 25 euro p.p. incl. lunch en essaybundel 'De Bijbel in Nederland'; 15 euro incl. lunch, excl. essaybundel.

i.s.m. het Nederlands Bijbelgenootschap

Protestantse Kerk

Paasconcerten
Een avond genieten, reserveer nu!

Volop keus in artiesten: waaronder Adrian Snell met Carla Jae, Marcel Zimmer, The Psalm Project, Martin Mans en vele anderen

ZingenindekerkNL **Opgave via www.zingenindekerk.nl of www.korenindekerk.nl** KorenindekerkNL

De metamorfose van een dorpskerk

Wie de fotogenieke Witte Kerk in Heiloo ziet, zou niet vermoeden dat er op deze plek ooit een gotische kruiskerk stond. Heel groot - en niet wit.

De geschiedenis van de Witte Kerk gaat terug tot het begin van de achtste eeuw, als monniken uit Engeland en Ierland hier een klein houten kerkje neerzetten. In de twaalfde eeuw verrijst vervolgens een romaanse kerk van tufsteen, die in de vijftiende eeuw wordt uitgebreid met een dwarsschip en een groot nieuw koor. Hierdoor ontstaat een grote kruiskerk met een lengte van 49 meter.

Van kolos tot ruïne

Deze gotische kerk is geen lang leven beschoren. In 1574 legt een grote brand, waarschijnlijk veroorzaakt door de geuzen die voor Willem van Oranje strijden, de kerk in de as. In de woelige politieke jaren die volgen, wint het calvinisme aan invloed. De katholieke eredienst wordt verboden en de kleine gereformeerde geloofsgemeenschap krijgt de beschikking over de resten van de kerk. Pas in 1631 beginnen de gereformeerden aan de wederopbouw. Ze herbouwen alleen het romaanse deel van de kerk. De ruïnes van het gotische koor en het dwarsschip blijven staan en bepalen nog tot 1774 het dorpsaanzicht.

Verborgen onder de verf

In de eeuwen die volgen, vinden verschillende restauraties plaats. Om het herstelwerk aan de muren niet te veel te laten opvallen, wordt de kerk in 1863 wit geschilderd. Zo krijgt Heiloo zijn beeldbepalende 'Witte Kerk'. Leuk detail: de omtrek van de grote vijftiende-eeuwse gotische kruiskerk is in 1978 zichtbaar gemaakt in de bestrating aan de oostzijde van het kerkhof.

De Witte Kerk wordt niet meer gebruikt voor wekelijkse kerkdiensten, maar opent zo vaak mogelijk haar deuren voor bijzondere diensten, exposities en concerten. Kijk op wittekerk-heiloo.nl.

Win!

Petrus verloot vijf exemplaren van het boek 'Meer dan 1000 jaar Witte Kerk in Heiloo', geschreven door Jaap van der Graaf. Mail of schrijf uiterlijk 31 maart naar petrus@protestantsekerk.nl, redactie *Petrus*, postbus 8504, 3503 RM Utrecht. Alleen de winnaars ontvangen bericht. Niet gewonnen? Het boek is ook te bestellen, via info@wittekerk-heiloo.nl of tel. 072-5335573 (€ 29,50 inclusief verzendkosten).

Tekst: Jedidja Harthoorn | Beeld: P. Delemarre (tekening 1750), Josta de Graaf-Gieltjes (foto 2017), Bert van As (foto markering)

Tafelen

Een kopje koffie na de dienst, een kerkenraadsvergadering, een maaltijd voor de buurt, catechisatie met tieners … Wat gebeurt er aan al die tafels in kerken in heel Nederland?

Beurtzang bij de koffie

Het is even zoeken naar de oudste Lutherse gemeente van Nederland. Niet zo vreemd, want het is een schuilkerk. Binnen zingt het orgel, er valt gefilterd licht door de gebrandschilderde ramen. Alles staat klaar voor ‘Koffie met Noten’: elke eerste woensdagochtend van de maand komen mensen hier samen om liederen te zingen die passen bij het jaargetijde. Het is een initiatief van Maarten Diepenbroek, de predikant van deze gemeente in Woerden.

Een van de deelnemers is Nettie Kwakkel-Scheffer (75, met witte trui). “Eerst dacht ik: dat is niets voor mij, zingen bij het orgel. Maar het is fijn, vooral het delen van wat we beleven bij de tekst en de melodie. Deelnemers vertellen bijvoorbeeld: ‘Mijn moeder zong deze psalm altijd’ of ‘Deze tekst stond op de rouwkaart van mijn zoon.’ Zo ontstaan openhartige gesprekken. Dat hoort óók bij Koffie met Noten, het heeft een pastoraal karakter.”

‘Door het zingen ontstaan openhartige gesprekken’

Op de dag dat deze foto wordt gemaakt, staat ‘Psalmen in de herfst’ op het programma. Ds. Diepenbroek vertelt over feesten in de herfst en pelgrims die terugkeren naar huis. Hij zingt een regel van een antifoon voor: *‘De levende waakt over je gaan en je komen’*, en de deelnemers antwoorden: ‘Van nu aan tot in eeuwigheid.’ Een antifoon is een beurtzang die voor en na een psalm wordt gezongen. Nettie: “We herhalen die vaak. Het mooie is dat zo’n vers dagenlang met je meegaat, het blijft hangen.”

“Vandaag raakt lied 282 mij: *‘Genesteld aan uw hart en aan uw altaar kind aan huis, pelgrim die schuilt, zo ben ik thuis bij U, mijn God, die in uw loofhut mij bewaart.*’ Dat is zo vertrouwd! Uit ervaring weet ik: Hij houdt mij vast. In een donkere tijd zocht ik steun en ik vond die in de kerk. Ik ervaar de kerkelijke gemeente als een betrokken groep mensen die met elkaar meeleven.”

Tekst: Jelske de Kuiper | Foto: Gerritjan Huininк

Oud & jong

Twee generaties, samen in de kerk. In deze rubriek vertellen een jongere en een oudere wat hen bindt en wat ze zoeken in de kerk.

Jan: 'Als ik niet naar de kerk ga, mis ik het'

Nieuwe vormen, nieuwe kansen

Jan (65) hoorde als 14-jarige de dominee uitvoerig vertellen over de Catechismus. Iris (14) kijkt tijdens Alpha Youth met leeftijdsgenoten naar prikkelende filmpjes. Jan: "Als ik jou hoor, ben ik wel jaloers!" Een tweegesprek.

Ze komen elkaar niet wekelijks tegen in de Ichthusgemeente in Emmen, Jan en Iris. Iris gaat niet elke zondag naar de kerk. "Mijn moeder heeft een bed & breakfast en kan dus niet altijd weg. Maar als zij gaat, ga ik mee - ook nu ik niet meer verplicht mee moet." Jan zit wél elke week in de kerk. "Als ik niet ga, mis ik het. Ik haal er toch iedere keer wat uit. Iets uit de preek, een mooie tekst, een gesprek na de dienst … Achteraf denk ik altijd: het was goed om te gaan."
Als jongetje van een jaar of vier ging Jan al naar de Ichthuskerk, tot zijn ouders verhuisden. Zo'n 35 jaar geleden kwam hij met zijn gezin weer in de gemeente terug. Er is inmiddels wel wat veranderd. "Toen ik hier als klein jongetje kwam, waren er nog twee diensten op één zondag. En die zaten ook echt vol. Nu is er nog één dienst en de gemeente is behoorlijk vergrijsd geraakt."

Doe-gemeente

Hoewel er minder jongeren in de kerk te vinden zijn, gebeurt er nog genoeg in de Ichthusgemeente: er is onder andere een gebedsgroep, een klusgroep, een gespreksgroep en een dansgroep. En Jan en Iris leerden elkaar kennen tijdens de voorbereidingen voor de musical 'Judas', waaraan maar liefst tachtig mensen meewerkten.
De uitvoering was met Pasen ›

Jan en Iris

Jan Bal en Iris Brans zijn allebei lid van de Ichthusgemeente in Emmen. Jan heeft 42 jaar in het onderwijs gewerkt en is sinds kort gepensioneerd. Hij is getrouwd en heeft drie kinderen en een kleindochter. Iris zit in de derde klas van het vwo+ en woont met haar ouders en broer in Valthe.

Iris: 'De jeugddiensten gaan over mijn eigen leven'

2017 in de Ichthuskerk. Jan voelt zich erg thuis in zijn 'doe-gemeente'. "Inmiddels ken ik hier heel veel mensen. Maar dat is voor jou misschien anders, Iris?" "Ik ga wel elke week naar de club", reageert Iris. "Dan praten we met elkaar en doen we spelletjes."
"Bij Gerrit en Ans?" zegt Jan verrast. "Daar gingen mijn kinderen ook al heen! Gaan jullie ook nog steeds elk jaar naar Ameland?"
Iris knikt: "Ja, we stappen dan op vrijdagmiddag met een hele groep op de boot. En dan slapen we in een clubhuis." Jan herinnert zich de verhalen van zijn dochters nog goed. "Met als hoogtepunt het kampvuur?"
"Ja, op het strand, in het donker. En de dominee komt langs voor een kerkdienst."

Catechisatie nieuwe stijl

Sinds kort gaat Iris naast de club ook naar Youth Alpha, waar kernvragen rondom het christelijk geloof worden besproken. "We kijken dan eerst naar een filmpje. Gisteren kregen we de vraag: als je één vraag aan God zou mogen stellen, welke zou dat dan zijn? Toen kwamen we op de vraag: Hoe ziet de hemel eruit? Helemaal wit, zoals in films? En denk je nog terug aan je oude leven op aarde?"
"Wat een moeilijke vraag", reageert Jan. "Ik geloof wel dat de hemel er is, maar je kunt je er maar moeilijk een voorstelling van maken. Wat leuk trouwens, die filmpjes. Bij ons draaide catechisatie om de Catechismus. We zaten dan met zo'n twintig tot vijfentwintig kinderen om de dominee heen, die de hele tijd aan het praten was. Dat vond ik niet leuk, maar ja, we móésten van onze ouders naar catechisatie, dat hoorde erbij."
Iris luistert aandachtig. "Dat klinkt heel anders dan nu."
"Ja, als ik jou hoor, ben ik wel jaloers", lacht Jan. "Op hoe het nu gaat met de club, Alpha, de musical … En mooi dat je daar allemaal aan meedoet."

Sprankelend

Dan komt het gesprek op de 'grijze hoofden' in de wekelijkse kerkdienst. "Ik zit nu in de commissie 'Toekomst van Ichthus'", vertelt Jan. "Daarin denken we met elkaar na hoe we de gemeente levend kunnen houden, hoe het hier sprankelend blijft."
Eén of twee keer per jaar worden er tegenwoordig jeugddiensten georganiseerd. Iris is daar blij mee. "Als je jonger bent, begrijp je niet alles van een normale kerkdienst, en dan is het best saai. In de jeugddiensten gaat het meer over het nu, over je eigen leven."
"Zou je vaker van die diensten willen?" vraagt Jan.
"Ja, eigenlijk wel", reageert Iris. "We hebben al een paar keer een quiz met de gemeente gedaan, via de website Kahoot! Dat vond ik erg leuk." Die nieuwe vormen bieden kansen, beaamt Jan. "Ook al is het aantal kinderen kleiner geworden, we kunnen de dingen voor hen wel leuker maken."

Op 8 februari vond *Petrus Vertelt* plaats in Emmen. Kijk voor eerder vertelde verhalen op petrusvertelt.nl.

Tekst: Jedidja Harthoorn | Foto's: Jaap Schuurman

Sprinten voor de overwinning

Een competitie met gekke spelletjes, veel lol en een bijbels thema: bij Sirkelslag strijden teams van kinderen en jongeren uit kerken in heel Nederland tegen elkaar. Online volgen ze wie het beste scoort. Tijdens Sirkelslag KIDS deden drie kindergroepen van de Marekerk in Leiden mee.

Sirkelslag draait vanavond om het verhaal van Mozes, het thema is ‘Vertrouwen op God’. Het is extra spannend, want de vertelling wordt afgewisseld met groepsopdrachten die onder tijdsdruk zo goed mogelijk moeten worden uitgevoerd. Goed opletten dus!

De eerste opdracht: maak Mozes in een mandje op het water. De kinderen werken geconcentreerd. Niet alleen het uiterlijk van baby Mozes levert punten op, maar ook of het mandje blijft drijven.

Tien plagen moest Mozes bij Farao aankondigen. Maar op de briefjes in de kom staan er méér dan tien. Welke zijn waar? En in welke volgorde kwamen ze? Om de beurt rennen de kinderen een parcours om te ontdekken waar de plaag thuishoort. Het is plaag nummer 3! Snel terugsprinten, dan mag de volgende.

Gelukkig hoeven ze niet met zware stenen te sjouwen, maar het bouwen van een pyramide met suikerklontjes moet wel goed gebeuren.

De laatste opdracht, maar de kinderen zijn nog lang niet moe! Ze werken hard aan een overwinningslied mét een leuk dansje. Helaas gaat de Protestantse Gemeente Appelscha er met de eerste prijs vandoor. Maar het is een vrolijke afsluiting van een topavond!

PaasChallenge

JOP organiseert nog veel meer leuke activiteiten voor jongeren. Jeugdgroepen (12-16 jaar) kunnen bijvoorbeeld meedoen met de PaasChallenge. Tijdens de paasnacht ‘doorleven’ de jongeren het paasverhaal in een spel dat doet denken aan ‘Wie is de Mol?’ Vorig jaar deden 150 jeugdgroepen mee.
Aanmelden kan op jop.nl/paaschallenge.

Sirkelslag

Het interactieve spel Sirkelslag is er voor kindergroepen (8-12 jaar, Sirkelslag KIDS) en jeugdgroepen (12-16 jaar, Sirkelslag YOUNG) in kerken. De eerstvolgende editie voor kinderen is in november, de competitie voor jongeren vindt jaarlijks plaats in februari.
Meer informatie: sirkelslag.nl.

Tekst: Neline van Toor | Foto’s: Heiko Bertram

Sirkelslag in cijfers

400 groepen KIDS doen mee

700 groepen YOUNG doen mee

4000 kinderen

7000 jongeren

KIDS: 8-12 jaar

YOUNG: 12-16 jaar

Sirkelslag KIDS in november

Sirkelslag YOUNG in februari

Steunpilaar

In elke kerk zijn ze er: de mensen achter de schermen. De vrijwilliger die in duizend-en-een commissies zit bijvoorbeeld, de organist die wekelijks de sterren van de hemel speelt, de koster die het gebouw op z'n duimpje kent. In deze rubriek staan zij centraal.

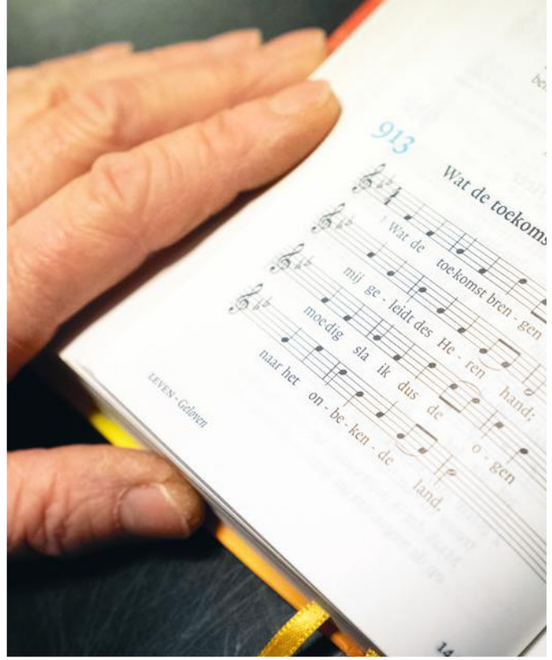

Pietje Oosterloo heeft oog voor de kleine dingen

Een schouderklopje van de koster

Schoonmaken, vergaderingen voorzitten, schema's maken… Pietje Oosterloo (69) van de Protestantse Gemeente Appelscha doet het allemaal. Maar waar ze écht blij van wordt, is het kleine gebaar: even groeten, troosten, iemand helpen oversteken. "En dan een glimlach terugkrijgen."

Ze heeft overwogen het interview af te zeggen, bekent Pietje Oosterloo halverwege het gesprek. "Er kwam vanmorgen een begrafenis tussendoor, van een dame die hier samen met haar man koster is geweest. Na zo'n ochtend ben ik pas om twee uur thuis. En ik moet tegenwoordig mijn energie toch wat meer doseren dan vroeger. Maar ach, ik heb vanavond mijn vrije avond."
Ze zegt het op de plek waar een paar uur geleden nog koffie werd gedronken na de uitvaart. Op elke tafel in het kerkzaaltje staat een vaasje met drie witte rozen. "Die details zijn belangrijk." En Oosterloo doet als koster en coördinator van het kerkelijk centrum nog méér dan zorgen voor koffie, de aankleding en de ontvangst: ze heeft voor iedereen een warm gebaar. "Iemands hand even vasthouden, een klopje op de schouder - dat doe ik eigenlijk vanzelf als ik zie dat iemand verdriet heeft."

Eerst de koeien

Koster is ze nu ruim een jaar, vertelt Pietje Oosterloo. Maar al vanaf het begin van haar huwelijk, nu 49 jaar geleden, is ze betrokken bij de gemeente. "Toen mijn man Jan en ik trouwden, namen we de boerderij van mijn schoonvader over. Dat betekende voor mij een verhuizing naar Appelscha en daarmee naar de Hervormde Gemeente Appelscha. We kerkten eerst in de gereformeerde kerk, want in deze hervormde kerk was brand geweest. Toen het kerkgebouw was opgeknapt, kwam de gemeente hier weer terug."
Haar man was in die tijd jeugdouderling. "We wisselden elkaar min of meer af, want een aantal jaar nadat hij ouderling was geweest, werd ik scriba en later ›

‘Mijn man en ik wisselden elkaar min of meer af in het ambt‘

voorzitter van de diaconie. Hoe heb ik dat ooit gedaan, heb ik me later soms afgevraagd. Want als ik bij de kerkenraadsvergadering zat, had ik eerst de koeien gemolken en onze drie kinderen op bed gelegd. ‘Het schaap met de vijf poten’, grapte de dominee weleens.” Na acht jaar kerkenraad droeg ze het stokje weer over aan haar man, die het ambt van kerkrentmeester op zich nam. Oosterloo bleef ondertussen bezoekwerk doen. “Ook nu nog heb ik wat adresjes die ik erg belangrijk vind. Maar ik ben er wel minder druk mee.”

Samen op weg

In de tijd dat Pietje Oosterloo in de kerkenraad zat, viel het besluit om als hervormde gemeente ‘samen op weg’ te gaan met de gereformeerde kerk en met beide gemeenten het kerkgebouw van de hervormde gemeente te betrekken. Het maakte de positie van Oosterloo niet makkelijk. Veel mensen uit de gereformeerde kerk vonden het moeilijk hun kerkgebouw achter zich te laten. “Dat begrijp ik heel goed. Maar ik vind het heel mooi dat we samen in één gebouw zijn gegaan. Mijn man en ik zijn ons hele leven al ‘samen op weg’: mijn wieg stond in een gereformeerd gezin, die van hem in een hervormd gezin. Dat heeft ons nooit dwarsgezeten, want we geloven in dezelfde God.” Als geloofsgenoten hoef je niet in alles op één lijn te zitten, is haar overtuiging. “Het was in die tijd belangrijk om je hart met elkaar te delen, je voor elkaar open te stellen. Er waren twee vrouwen met wie ik dat intensief deed. Nog steeds gaan we elk jaar iets doen met zijn drieën.”

Diep vertrouwen

Voorzitter van de christelijke vrouwenvereniging, lector, hulpkoster … Pietje Oosterloo is in de loop van de tijd op allerlei manieren een spil in de gemeente gebleven. Ook toen zij en haar man te maken kregen met ernstige ziekte: ze kregen na elkaar kanker. Zijzelf genas, maar hij kreeg enkele jaren geleden van de dokter te horen dat hij niet lang meer te leven zou hebben. “Toen we dat hoorden, hebben we meteen de begrafenis voorbereid en al het mogelijke geregeld. Nu is het afwachten, maar ik ben niet bang voor de toekomst. Ik ben dankbaar voor de mooie jaren die we samen hebben gehad.” Haar man is nog steeds kerkrentmeester, al is hij grotendeels aan huis gebonden. “De kerkrentmeesters vergaderen nu bij ons thuis. Dat kan prima, we hebben er de ruimte voor.”
Eén lied is in deze periode in het bijzonder belangrijk voor haar. *“Wat de toekomst brengen moge, mij geleidt des Heren hand. Moedig sla ik dus de ogen naar het onbekende land”*, citeert ze gedecideerd. Het is even stil. “Dat spreekt van zo’n diep vertrouwen. Sommige liederen kunnen me rillingen bezorgen, zo mooi. Datzelfde gevoel ervaar ik soms als ik door ons keukenraam naar buiten kijk, naar de heg met al zijn verschillende kleuren in de verschillende seizoenen. Dat is toch het werk van God? Als je akkerbouwer bent geweest, ben je je heel erg bewust van Gods grootheid. We kunnen als mens zaaien en we kunnen bemesten, maar we kunnen het niet laten regenen, we kunnen de zon niet laten schijnen. Dat kan alleen God.”

Nuchtere maag

Het takenpakket van de koster is de laatste tijd wat uitgebreid, want sinds twee jaar hoort de aula van het naastgelegen uitvaartcentrum bij de kerk. Mensen kunnen na afloop van een begrafenis in het kerkgebouw koffiedrinken. Ook op andere momenten zijn dorpsgenoten welkom in de kerk. “Maandag en donderdag kunnen mensen hier koffie komen drinken, dan is er altijd een luisterend oor. En sinds een tijdje wordt hier ook bloed geprikt.” Die combinatie is niet altijd handig, lacht ze: mensen die bloed laten prikken mogen vooraf vaak niets eten of drinken. “Tegenwoordig vragen we vóór het inschenken van de koffie eerst of diegene is gekomen voor het bloedprikken.”
Een kopje koffie, een luisterend oor: wat Oosterloo betreft zit liefde in kleine dingen. “Even groeten, een hand opsteken, iemand helpen oversteken … Dat kost allemaal niks. Maar als je dan een dankjewel terugkrijgt, word ik daar heel blij van.” Ze kijkt naar de lege glazen. “Wil je nog een kopje thee?”

‘De dominee grapte weleens dat ik het schaap met de vijf poten was‘

Tekst: Jedidja Harthoorn | Foto’s: Sjaak Verboom

[advertentie]

Hoop

ChristenUnie
Geef geloof een stem

Beste Petrus-lezer,

Op 20 maart zijn er weer verkiezingen. U mag de leden kiezen voor de Provinciale Staten, de Waterschappen en – indirect – de leden van de Eerste Kamer, hier in Den Haag.

Bij zulke verkiezingen lijkt het er vooral om te gaan wie de winst pakt en wie verliest. Om het grijpen van de macht. Politieke journalisten verslaan zo'n strijd ook alsof het een sportwedstrijd is.

Maar als u het mij vraagt, dan draait het om wat anders.

Niet om macht, maar om mensen. Niet om eigenbelang, maar om anderen, om idealen. Om rechtvaardigheid, om barmhartig kunnen zijn. Niet om de economische winst op korte termijn, maar om de toekomst van onze kinderen.

In een land van 'wij' tegen 'zij' hebben we een boodschap van hoop nodig. Jongeren kampen met burn-outs en ouderen voelen zich vaak overbodig. Bepaalde delen van Nederland worden niet als vanzelfsprekend gehoord. De lucht wordt viezer, verspilling groter, de schepping zucht. De vrijheid om te geloven en te zijn wie je bent, staat wereldwijd onder druk.

Dan is de vraag: kunt u en kunnen wij in deze gebroken wereld brengers van hoop zijn? Kunnen wij onze naaste zo liefhebben dat die weer moed krijgt?

Binnenkort begint de campagne. Wat mij betreft wordt dat bovenal een campagne waarin we hoop brengen. Een nieuw perspectief bieden.

Een perspectief van een samenleving, waarin iedereen meetelt. Waarin we opkomen voor vrijheid om te geloven en te zijn wie je bent. Waarin we met ons hele land – al die waardevolle regio's - alles op alles zetten om de wereld beter achter te laten voor onze kinderen.

Zo bezien is 20 maart een mooie dag om geloof, hoop en liefde een stem te geven.

Met een hartelijke groet,

Gert-Jan Segers

Pionieren met migranten

Geen papiertje

De nascholing voor predikanten waar ik onlangs was, begon met een uitgebreide kennismaking. Op de grond lagen papieren met een woord erop. 'Ga eens staan bij het woord dat het beste past bij wat je aan het doen bent', luidde de vraag. En, met weer andere woorden op A4'tjes: 'Waar besteed je de meeste tijd aan in je werk?' Of: 'Hoe groot is jouw gemeente?'

Een collega keek me verwonderd aan: 'Wat doe jij eigenlijk?'

Mijn collega's vonden hun plek snel. Ze wisten zeker goed wat ze aan het doen waren - wel praktisch als je predikant bent. Ik vond dat lastiger. Stond vaak naast het papiertje of tussen twee papiertjes in. Of kon helemaal geen papiertje vinden. Niet zo gek dat een collega me na een tijdje verwonderd aankeek: "Wat doe jij eigenlijk?"

Tja, wat doe ik eigenlijk? Ik ben predikant voor migranten. Dus ik droog tranen. Ik stuur vrijwilligers aan. Ik voer pastorale gesprekken in het Thai, Tegrinja en Chinees (u begrijpt: met handen en voeten). Ik preek in migrantengemeenten. Ik organiseer landelijke evenementen, bouw een organisatie en eet op een donker kamertje in een achterbuurt met mijn handen een Birmese maaltijd. En o ja, ik ben ook voorganger van een interdenominale interculturele gemeenschap in mijn woonplaats.

Ik geniet ervan. Het is volop pionieren: dynamisch, organisch, en het zijn vaak onbewandelde paden waarop ik terechtkom. Want hoe doe je dat precies: doopies geven aan een groepje Chinese boeddhisten die christen willen worden? En hoe doe je dat als je gevraagd wordt om minimaal anderhalf uur te preken in een Eritrese kerk ("... maar het mag ook langer hoor")? Welke vorm van pastoraat is nodig voor een gevluchte Iraanse transgender die niet langer moslim wil zijn? En even belangrijk: hoe krijg ik meer Nederlanders zover dat ze gelijkwaardige vriendschappen sluiten met migranten?

De vragen zijn vele, de levensgeschiedenissen vaak schrijnend - en de nood onder migranten is hoog. De werkers: te weinig. Maar juist op de onbewandelde paden en ongedachte plekken zie ik volop God aan het werk. Daarom ben ik blij met de ruimte tússen de A4'tjes. De komende nummers van *Petrus* neem ik u mee daarnaartoe. Ik verheug me erop.

Esther

Column

NIEUWE COLUMN

Zou Petrus zich ook een pionier hebben gevoeld toen hij tijdens zijn zendingsreizen in aanraking kwam met nieuwe mensen en nieuwe culturen? Esther van Schie voelt zich dat in elk geval wel. Ze is predikant voor het landelijk werk onder migranten, zie geloofsinburgering.nl. Ook is ze voorganger van een jonge, internationale gemeenschap in Gouda.

Meer weten over pionieren? Kijk op lerenpionieren.nl.

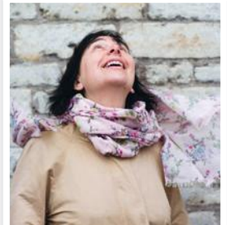

Foto's: Xander de Rooij en Stichting Geloofsinburgering

‘Iemand **liefhebben**
is hem zo zien als
God **hem heeft gewild**’

Fjodor M. Dostojevski

Fjodor Michailowitsj Dostojevski (1821-1881)
was een Russische schrijver. Hij behoorde tot de zogeheten ‘realistische school’, waar ook schrijvers als Tolstoj, Toergenjev en Oblomov bij hoorden. In zijn boeken besteedde hij veel aandacht aan misdeelde, ziekelijke mensen en abnormale gebeurtenissen, met name misdaad. Vaak hebben zijn teksten een filosofische inslag. Bekende werken zijn *De gebroeders Karamazov*, *Misdaad en straf* en *De idioot*.
Als twintiger bezocht hij wekelijks een radicale kring waar sociale en politieke problemen werden besproken. In 1849 werd hij met de andere leden gearresteerd; na acht maanden gevangenis kregen ze de doodstraf. Maar toen hij voor het vuurpeloton stond, werd de straf omgezet in vier jaar dwangarbeid in Siberië. Tijdens deze jaren begon hij zich te richten op het christendom.

Foto: Chevanon Photography; foto Dostojevski: fotograaf onbekend

Kerkgangers komen en gaan. Wat beweegt mensen om zich aan te sluiten bij een protestantse gemeente of juist bewust afscheid te nemen?

Jochem Slijkhuis (33)

'Hier kan ik op mijn eigen manier geloven'

"Als ik erop terugkijk, is het best een lange zoektocht geweest. Ik ben van huis uit niet gelovig, maar op de basisschool en bij familie kreeg ik een kleine basis mee. De diepgang is gekomen na de geboorte van onze eerste dochter. Wat een wonder is het wanneer je zo'n kindje mag vasthouden. In de jaren erna ben ik veel met zingeving bezig gegaan. Waarom zijn wij hier op aarde? Welke waarden zijn belangrijk voor mij? En wat wil ik mijn kinderen meegeven?

Toen onze oudste dochter als eerste naar de basisschool ging, hebben we bewust gekozen voor de christelijke school in ons dorp. We willen onze kinderen graag de basis van het geloof meegeven. Dat betekent ook dat ze thuiskomen met liedjes en dat er gesprekjes ontstaan over wat ze op school gehoord hebben. Voor mij zijn zulke dingen triggers geweest om me verder te gaan verdiepen in het geloof. Ik kreeg het gevoel dat ik daar veel antwoorden zou vinden.

Ik heb een bijbel gekocht en ben erin gaan lezen. Maar zonder achtergrondinformatie begrijp je maar weinig. Hoe moest ik al die verhalen interpreteren? Door het volgen van een online bijbelcursus hoopte ik meer houvast te vinden, zonder me direct ergens aan te verbinden. Via een leerkracht op school, die ouderling is in de kerk, kwam ik uiteindelijk toch bij een dominee terecht.

Begin dit jaar zijn we officieel ingeschreven in de kerk in onze woonplaats. Van anderen hoorde ik al dat het een laagdrempelige kerk is. Dat vind ik belangrijk. Ik houd niet van hokjes - ik wil graag de ruimte om op mijn eigen manier te geloven. Hier kan dat. Het is niet zo dat ik nu een wekelijkse bezoeker ben. We gaan wanneer we kunnen en willen.

De Jochem van nu is een ander dan de Jochem van een aantal jaren geleden. Als ik daar woorden aan moet geven, noem ik rust, kracht en het vertrouwen dat ik er mag zijn zoals ik ben."

Meer verhalen lezen van mensen die vertellen waarom ze naar de kerk gaan? Kijk op gelovendoejeindekerk.nl.

'Ík was degene die veranderde'

"Ik ben vast de meest kerkelijke kerkverlater die je voor deze rubriek geïnterviewd hebt. Ik ben als theoloog opgeleid en ga eens per maand voor in een kerkdienst. Dat combineer ik weleens met een lezing. Ik vertel dan bijvoorbeeld op donderdagavond in de kerk over mijn nieuwste boek en ga er op zondagochtend voor.

Ik noem mezelf een randkerkelijke theoloog. Ik voel me in alle kerken een beetje thuis. Maar ik ben ook een kerkverlater: ik ben niet lid van een kerk. Ik ben opgegroeid in een mainstream protestantse kerk, had een evangelische tienertijd, en was daarna Nederlands-gereformeerd.
Mijn eerste kerkverlating was met mijn ouders mee toen ik twaalf was, vanuit het gevoel: is dit alles? We stapten over naar een vrij radicale evangelische gemeente, maar die kerk was geen antwoord op de levensfase waar ik in zat. Daarna werd ik, als tegenreactie, Nederlands-gereformeerd. Het was in de tijd dat ik theologie studeerde en aan alles morrelde. Wat ik eerst fijn vond in deze kerk, het traditionele, werd later mijn frustratie. Ik kon er niet blijven.

Mijn kerkverlatingen hadden te maken met de levensfasen waar ik in zat. Ík was degene die steeds veranderde. De kerk heeft als traditioneel, groot instituut een zekere mismatch met de tijd waarin we leven. Er zijn onnoemelijk veel opties voor mensen zoals ik. De nieuwe generatie zoekt gemeenschapsvorming elders. Ik kom in veel kerken en vaak wordt me gevraagd: hoe krijgen we de jeugd terug? Ik heb er nog geen antwoord op. Als ik het wist, begon ik een kerk.

Toch kan de kerk iets leren. Ik voelde me welkom toen ik in het midden liep, maar niet meer toen ik af ging wijken. Bij de evangelischen bijvoorbeeld moet je niet je twijfels ventileren. Maar ook de traditionele kerk wist zich niet goed raad met me. Alles wat ik nu doe, is erop gericht om ruimte te bieden aan mensen die aan de rand van de kerk mee willen doen."

Alain Verheij (30)

Tekst: Janet van Dijk | Foto's: Leonard Walpot

DEELTIJDOPLEIDING
OPEN AVOND
DINSDAG 29 MAART 2019
18.00 - 21.00 UUR

Mensen coachen bij de grote vragen in hun leven. De liefde van God zichtbaar, tastbaar en voelbaar maken. Dat is elke dag pionieren. Met ons opleidingsaanbod helpen we je daarbij. We zijn er voor de starters die van geloof hun werk willen maken. Maar ondersteunen ook ervaren professionals bij hun ontwikkeling. Wat is jouw leervraag?

- Associate degree Pastoraal Werk
- Deeltijd bachelor Godsdienst Pastoraal Werk
- Deeltijd bachelor Leraar Godsdienst / Levensbeschouwing
- Post-hbo's
- Masters
- Cursussen

Kijk voor meer informatie op **CHE.nl**

VAKANTIETIJD!
Jouw ideale vakantie via Diskoffer

Wist je dat je jouw (vakantie)woning kunt verhuren via onze website?

Volg ons ook op social media:
Diskoffer
Diskoffer

Meer informatie & aanmelden:
www.diskoffer.nl

DISKOFFER
Jouw ideale vakantie

Voor (oecumenische) basisgroepen, ecclesia's, parochies, kloosters en gemeenten die op een vernieuwende wijze liturgie willen vieren.

- **LIEDBUNDEL**
- 1152 pagina's 746 liederen
- Prijs: **€ 28,99**
- te bestellen:
  Uitgeverij Kok, Utrecht

- **BEGELEIDINGSBUNDEL**
  2 delen piano/orgel
- 1344 pagina's
- Prijs **€ 99,--**
- te bestellen:
  info@intradamusic.nl

www.projectoecumenischeliedbundel.nl

Judit

Judit is een single vrouw van 35+. Ze is voor haar werk verhuisd van een uit de kluiten gewassen dorp naar een grote stad. Ze schrijft over haar zoektocht naar een kerk waar ze zich thuis voelt.

De vraag die je wist dat zou komen ... "Hoezo ga je naar de kerk morgen?" Aldus mijn date van gisteravond. Zucht. Ik hakkelde wat over inspiratie, een plek om stil te staan, mooie liederen. Beleefde stilte en een glazige blik aan de andere kant van het tafeltje.
Met het gebaal nog in mijn hoofd fietste ik vanochtend naar het kerkgebouw in een onbekende buurt. "It better be good!" zei ik tegen de bakstenen kolos. "Je hebt wel een moeizame date op je geweten."

Nietsvermoedend nam ik plaats in een rij, maar ik voelde al snel dat er iets aan de hand was. Zacht geroezemoes, hoofden die zich omdraaiden naar achter, de organist die zijn welkomstmuziek nog een keer inzette en ambtsdragers met rode konen. Alleen de koster liep stoïcijns met koffiekannen rond. Rots in de branding van elke kerk.
Wat bleek: geen dominee vandaag. De deadline van de preek was hem fataal geworden, in combinatie met aanzwellende spit, een lege accu, een gestolen fiets en geen ov in verband met de Sunday Morning Skate dwars door de stad.
"Niet getreurd", zei de ouderling van dienst. "We improviseren gewoon wat! We hebben samen een schat aan ervaring als het gaat om naar de kerk gaan." De grijsaards om me heen gniffelden. Ik zag het al, mevrouw ouderling was een kei in omdenken. "Op mijn werk heb ik voor dit soort situaties altijd een stapel ansichtkaarten mee", ging ze verder. "Ze zaten nog in mijn tas, dus ik dacht: ik zie mogelijkheden."

Deze mevrouw ontpopte zich als een fanatieke activerende-werkvormen-fan! De geplande liturgie ging gewoon door, maar voor de preek had ze een plan. Ze wilde in gesprek over welke kaart het beste paste bij de vraag: 'Waarom ben ik hier vanochtend?' "Daarmee krijg ik iedereen aan de praat", stelde zij monter. En ja hoor: een druk geschuif met kaarten en iedereen raakte in gesprek. Mijn groepje ging ook lekker. Mevrouw-met-mopshond-op-schoot koos een kaart van een herfstbos: "Als ik door het park loop, mijmer ik nog wat door over de preek." Man-met-gegroefd-gezicht pakte de kaart met de geurende kop koffie: "Zonder dat, en een stevige verkondiging, gaat het niet." Ik koos een ansicht met modderige wandelschoenen: "Ik modder maar wat aan en dan is het troostend om op zondag de zegen mee te krijgen. Dan kan je er gewoon weer tegenaan."

Mooie gesprekken werden het. Tot slot nog een potje kwartetten om de preektijd vol te maken. Topochtend. De ansichtkaarten, deze ouderling en de herinnering! Onthouden voor de volgende date.

Judit

De naam Judit is een pseudoniem, het dagboek is deels gebaseerd op gebeurtenissen uit haar leven.

Pelgrimstocht door het Hoge Noorden

Oneindig akkerland, prachtige dorpskerken en in de verte de zeedijk. De wandeling van vandaag voert door Noordwest-Groningen. In het kader van ‘kerk-zijn in het dorp’ wordt deze route jaarlijks als pelgrimstocht gelopen door mensen uit de regio. Janet van Dijk volgt hun spoor.

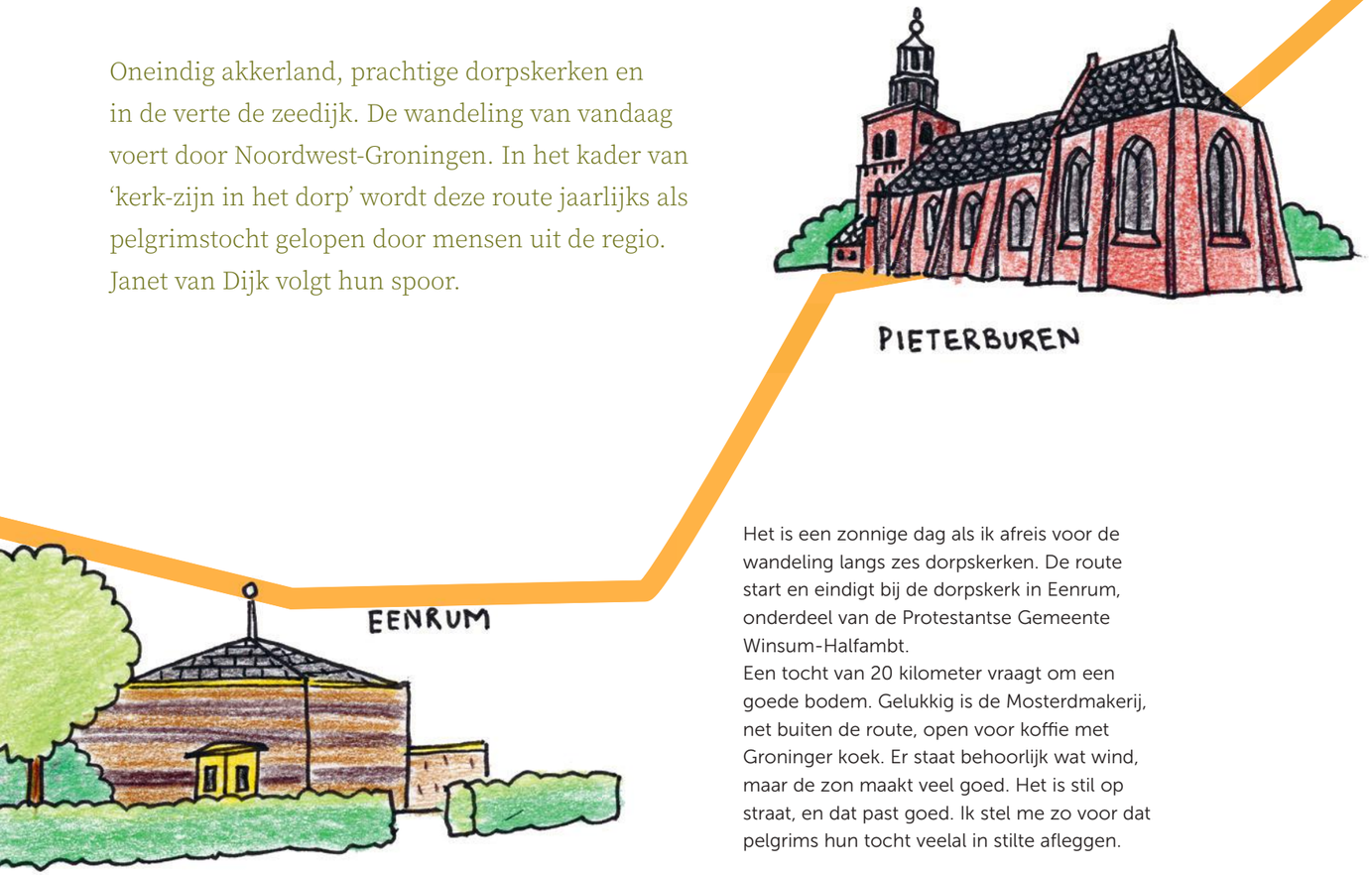

Het is een zonnige dag als ik afreis voor de wandeling langs zes dorpskerken. De route start en eindigt bij de dorpskerk in Eenrum, onderdeel van de Protestantse Gemeente Winsum-Halfambt.
Een tocht van 20 kilometer vraagt om een goede bodem. Gelukkig is de Mosterdmakerij, net buiten de route, open voor koffie met Groninger koek. Er staat behoorlijk wat wind, maar de zon maakt veel goed. Het is stil op straat, en dat past goed. Ik stel me zo voor dat pelgrims hun tocht veelal in stilte afleggen.

Van Eenrum naar Pieterburen

Start bij de Dorpskerk in Eenrum, Kerkpad 1. Neem het paadje dat links om de kerk loopt en steek aan het eind over naar Hoogstraat (links in de hoek). Aan het eind daarvan linksaf, de Oosterstraat. Aan het eind rechts, de Oudeweg, en net buiten het dorp links richting een bos, de Oude Oosterweg. Aan het einde van het bos links de Oosterweg op. Volg die ongeveer 1,5 km tot een met bomen omgeven boerderij aan de rechterhand. Ga vlak voor de boerderij rechts een smal wandelpad in dat langs de boerderij leidt en weer terugvoert naar de Oosterweg - een mooi ommetje. Steek vervolgens de weg over en volg een onverhard pad langs het water. Na ongeveer 200 meter rechts een bruggetje over. Na het bruggetje direct links en langs de akker naar de hoge loopbrug Hoogholtje. Steek die over en ga rechts het fietspad op. Dit pad leidt naar de Petruskerk in Pieterburen.

Het eerste traject biedt oneindig uitzicht naar alle kanten, onder andere naar de dijk langs de Waddenzee. Die ga ik een groot deel van de route zien. Na ongeveer vier kilometer bereik ik de Petruskerk in Pieterburen. Deze kerk is altijd open omdat hij onderdeel is van Het Grootste Museum van Nederland (zie kader). ›

Het Grootste Museum van Nederland

De Petruskerk is, net als de Adelskerk in Midwolde, de Mariakerk in Krewerd en de Sint-Hippolytuskerk in Middelstum, onderdeel van Het Grootste Museum van Nederland en daarom elke dag open. De vier kerken hebben prachtig houtsnijwerk, beeldhouwwerk en eeuwenoude schilderingen. Het Grootste Museum van Nederland telt in totaal veertien kerken en twee synagogen. Allemaal herbergen ze bijzondere kunst.
» **grootstemuseum.nl/groningen**

Domies Toen: tweede kopje gratis

U kunt in de theeschenkerij in Domies Toen (de tuin van de dominee) onder meer terecht voor koffie, thee en versgebakken taart. Op vertoon van dit nummer van *Petrus* ontvangt u de tweede kop koffie of thee gratis. Van 1 april t/m 30 september alle dagen geopend van 11.00 tot 17.00 uur, van 1 oktober t/m 31 maart alleen op zondag van 10.00 tot 18.00 uur.
» **domiestoen.nl/theeschenkerij**

De zon schijnt er prachtig naar binnen. Twee gastvrouwen warmen hun handen aan een kop koffie. Het verwarmen van de kerk is niet te betalen, vertellen ze, maar er is zo vaak mogelijk iemand aanwezig om bezoekers over de kerk te vertellen. De geschiedenis van de kerk is nauw verweven met die van het dorp. Er vinden geen kerkdiensten meer plaats: de kerk wordt nu gebruikt voor concerten, huwelijken en uitvaarten.
Naast de kerk staat de theeschenkerij 'Domies Toen', waar u terechtkunt voor koffie/thee, lunch en een high tea (zie kader).

Van Pieterburen naar Westernieland

Vervolg de route richting de doorgaande weg, de Hoofdstraat in Pieterburen. Daar rechts en na ongeveer 100 m links, de Frederiksoordweg. Aan het eind van deze weg het fietspad volgen, de Oudedijk, richting Westernieland. Het fietspad komt uit op de Kaakhornsterweg. Aan het eind hiervan rechtsaf, de Schaapweg. Na ongeveer 300 m staat aan de rechterkant de kerk van Westernieland. Van april t/m oktober geopend van donderdag t/m zondag.

Na het toeristisch drukke Pieterburen, waarschijnlijk vanwege het zeehondencentrum, vervolg ik de route over rustige, verharde wegen. Huizen staan hier niet veel, af en toe passeer ik een boerderij. Als ik Westernieland nader, sta ik opeens al bij de kerk. Die ligt aan de rand van het dorp. Dat is het gevolg van de kerstvloed van 1717 die bijna het hele dorp wegspoelde - maar de kerk niet. Het dorp werd meer oostwaarts herbouwd, de kerk bleef op de oude plek staan en vormt niet langer het middelpunt.
Ook hier kan ik zo naar binnen. Bij de entree lees ik dat de vader van cabaretier Freek de Jonge predikant van dit mooie kerkje is geweest.

Van Westernieland naar Den Andel

Vervolg de route en sla linksaf naar de Dirk Wierengastraat. Loop deze door tot het einde van het dorp. Net na het laatste huis (een boerderij) linksaf. Volg het graspad, met aan de rechterkant een sloot, ongeveer 1,5 km. Het pad buigt af naar rechts, even later naar links en dan weer naar rechts. Het komt uit op de weg die rechts naar Den Andel voert, de Noordpolderweg. In Den Andel rechtsaf, de Oude Dijk, en vervolgens de eerste weg links, De Streekweg. Na ongeveer 1 km staat aan de linkerkant de kerk van Den Andel. Van april t/m oktober geopend van donderdag t/m zondag.

Het traject naar Den Andel gaat deels over een graspad. Na veel regen kan dit een drassig stuk zijn. Het dorp vertoont op dit uur van de dag, vroeg in de middag, niet veel leven, maar vlak bij de kerk wordt het druk. Het zijn de kunstdagen, en de dorpskerk is open voor dichters die eigen werk voorlezen, begeleid door muziek. Dat trekt mensen uit omliggende dorpen, weet Jolanda Tuma, die ik bij de kerk tref. Zij is een van de drie ambassadeurs die de Protestantse Kerk aanstelde in het kader van de dorpskerkenbeweging. We hebben afgesproken dat ze meeloopt tot Saaxumhuizen.
Onderweg vertelt ze dat de dorpskerken-beweging erop gericht is dat dorpskerken hun rol in de dorpsgemeenschap kunnen blijven vervullen. Dat kan bijvoorbeeld door het 'omzien naar elkaar' voor het hele dorp: door niet-kerkleden bij vreugde en verdriet een kaartje te sturen, of geslaagde scholieren een bloemetje. Het kan ook door het kerkgebouw open te stellen voor het dorp. In deze regio spelen de kunstdagen daar een rol in.
"De dorpskerken van Eenrum, Den Andel en Westernieland bieden naast kerkdiensten ruimte voor andere vormen van spiritualiteit, zoals lezingen, muziek, exposities, pelgrimages en maaltijden. De kerken worden zo plekken waar dorpsbewoners een inbreng hebben en zich thuis voelen."

Van Den Andel naar Saaxumhuizen

Vervolg De Streekweg tot een driesprong. Daar rechtsaf. Loop deze weg, achtereenvolgens de Andelsterweg en de Dikemaweg, richting Saaxumhuizen. Het is ongeveer 1,5 km tot de kerk van Saaxumhuizen. Deze is niet open, wel staat een sleuteladres vermeld.

Van Saaxumhuizen naar Eenrum

Vervolg de weg die overgaat in de Saaxumhuizerweg. Ga na ongeveer 1 km bij de driesprong rechtsaf, de Handerweg. De weg leidt rechtstreeks naar Eenrum.

Van Saaxumhuizen terug naar Eenrum is niet ver meer. Dankzij de kerktoren heb ik het startpunt snel weer gevonden. Ik ben ruim vijf uur onderweg geweest.

Pelgrimeren in Groningen

Groningen heeft meer pelgrims-tochten. Op spig.nl vindt u 2500 kilometer aan pelgrimsroutes.
De informatie is gratis te downloaden. Aansluiten bij een groep voor een wandeling met een ervaren gids kan ook. Aanmelden kan online.

» **Kijk voor meer informatie over de dorpskerkenbeweging op dorpskerken.nl.**

Tekst: Janet van Dijk

Brood om te delen

Een eenvoudig brood, makkelijk om te delen met anderen. Dat past perfect bij een sobere maaltijd.

Tijdens de veertig dagen voorafgaand aan Pasen (de zondagen niet meegerekend) staan soberheid en inkeer centraal. Veel mensen grijpen deze tijd aan om te vasten en bewuster te leven. Ze zien bijvoorbeeld af van vlees, alcohol of zoetigheid. Of ze kiezen voor een moderne variant door veertig dagen geen social media te gebruiken. Veel plaatselijke kerken organiseren een sobere maaltijd (zie de bladzijde hiernaast).

Bereiding

1. Zeef het meel in een kom. Voeg zout, honing, gist en water toe.
2. Kneed de ingrediënten samen tot een soepel deeg. Als het droog blijft, voeg dan een beetje vocht toe. Blijft het slap en plakkerig, meng er dan wat extra meel doorheen.
3. Bestrooi het werkoppervlak met bloem en kneed daarop het deeg 10-15 minuten goed door. Als u met een scherp mes een snee in het deeg maakt en u ziet luchtbelletjes, dan is het klaar.
4. Vorm het deeg tot een bol en leg het in een schone kom. Dek deze kom af met een doek of met huishoudfolie en zet hem op een warme plaats om het deeg te laten rijzen.
5. Na ongeveer 1 - 1 ½ uur moet het deeg tot twee keer het oorspronkelijke volume gerezen zijn.
6. Verdeel het deeg met een scherp mes in 20 gelijke stukken (niet meer doorkneden) en vorm daar bolletjes van. Leg een bolletje als middelpunt in de bakvorm, leg er 6 of 7 omheen, en maak vervolgens de buitenste rand.
7. Laat nog drie kwartier narijzen. Verwarm ondertussen de oven voor op 200°C.
8. Bestrijk de bolletjes met een keukenkwast met wat melk en zet het bakblik in de oven. Bak het brood in ongeveer 25-35 minuten.

Knip het lijstje uit en neem het mee naar de winkel.

Sobere maaltijd in Fijnaart

Elk jaar tijdens de veertigdagentijd dekken de protestantse en de katholieke kerk in het Brabantse Fijnaart samen de tafel voor een sobere maaltijd. Op het menu: brood en een stevige maaltijdsoep - zonder vlees, maar met bruine bonen of linzen.
Meer niet - en altijd gemaakt van eerlijke producten. “Er is geen boter om op het brood te smeren en je stopt met eten als je genoeg hebt”, legt Jeanne van Ham uit, een van de organisatoren.
Tijdens de veertigdagentijd staan de kerken stil bij een eenvoudiger manier van leven en bij de minder bedeelden.
Ze zamelen daarom geld in voor een goed doel. “Iedereen neemt 5 euro mee, meer mag natuurlijk ook”, aldus Jeanne.
De protestantse Dorpskerk en de rooms-katholieke parochie Heilige Jacobus de Meerdere kiezen om de beurt naar welk goed doel de opbrengst dat jaar gaat.
De solidariteit komt ook op een symbolische manier tot uiting: “Op de tafels liggen ronde broden die bestaan uit meerdere kleine broodjes. Die gaan rond, op die manier delen we met elkaar.”

Bekijk een filmpje van de bereiding op petrusmagazine.nl.
Hier vindt u ook een recept uit Fijnaart voor linzensoep.

De 40dagentijdcampagne van Kerk in Actie staat dit jaar in het teken van ‘Een nieuw begin’. Kerk in Actie roept op om te vasten. Doet u ook mee? Bestel dan op kerkinactie.nl/vasten de vastenkaart waarop u bijhoudt hoe en hoe vaak u vast.

1 brood (ca. 20 bolletjes)

Ingrediënten:

750 g	volkorenmeel
35 g	verse gist (of 1 ½ zakje droge gist)
1 ½	theelepel keukenzout
5 dl	water
1	theelepel honing
	melk*
	springvorm van 26 cm

* Dit brood is eenvoudig en past daarom bij een sobere maaltijd. Als u een minder sober brood wilt, kunt u de broodjes, nadat u ze hebt bestreken met melk, natuurlijk ook bestrooien met sesamzaad, maanzaad of zonnebloempitten.

6 broden (ca. 120 bolletjes)

Ingrediënten:

4,5 kg	volkorenmeel
210 g	verse gist (of 9 zakjes droge gist)
9	theelepels keukenzout
3 l	water
6	theelepels honing
	melk*
6	springvormen van 26 cm

* Dit brood is eenvoudig en past daarom bij een sobere maaltijd. Als u een minder sober brood wilt, kunt u de broodjes, nadat u ze hebt bestreken met melk, natuurlijk ook bestrooien met sesamzaad, maanzaad of zonnebloempitten.

De 5 sola's

Kent u ze, de vijf sola's? Na de Reformatie werd de geloofsleer van de protestanten samengevat in vijf stellingen. In elke *Petrus* vertelt iemand wat de vijf sola's voor hem of haar betekenen.

‘We mogen van het leven genieten’

Diana van Mourik-Purba groeide in Indonesië op met de kerk. In Nederland sloot ze zich aan bij een Indonesische geloofsgemeenschap, die sinds april vorig jaar bij de Protestantse Kerk hoort. “We hebben weinig gemeenteleden, maar we kunnen alles betalen. God heeft altijd een oplossing.”

Sola Fide
- alleen door geloof

“Als je God kent, weet je wat het betekent dat je door geloof gerechtvaardigd wordt. Wat Jezus deed voor de fouten die wij maken, is het grootste dat ooit gedaan is. Als we er met onze eigen logica over nadenken dat Jezus zoiets voor ons deed, dan moet er toch een lichtje gaan branden? Wat die man gedaan heeft is zó groot, het is ongelooflijk. Daar leef ik uit. Af en toe struikel je, je leeft tenslotte op aarde, maar door Hem ben je sterk en kun je je best doen in dit leven.”

Sola Gratia
- alleen door genade

“Ik krijg heel veel van God. We hebben bijvoorbeeld niet veel salaris. Toch hebben we veel gereisd en veel landen gezien. Mijn gebed is altijd: God, wilt U de dingen die we van plan zijn mogelijk maken? Daarbij heb ik geen behoefte aan luxe. Mijn uitgangspunt is: zoek eerst het koninkrijk van God, en alle andere dingen krijgt u toegeworpen.
Vier jaar geleden overleed mijn broer en onlangs mijn vader. Het voelt een beetje als wat Job overkwam. Maar ik weet me toch gedragen. We waren in Nederland toen mijn vader overleed, we moesten snel naar Indonesië. Uren hebben we aan de telefoon gezeten met vliegtuigmaatschappijen en uiteindelijk waren we er de avond voor de begrafenis. Door Gods genade kwamen we op tijd.”

Sola Scriptura
- alleen door de Schrift

“Ik heb een bijbel in het Indonesisch, maar ik gebruik ook de Bijbel in Gewone Taal. Die Indonesische ziet er nog heel mooi uit, ik ben heel voorzichtig met mijn ›

'Als ik terugkijk, heeft God het allemaal heel goed geregeld'

bijbels. Het is het Woord van God. Ik doe er altijd een hoesje omheen en ik zal er nooit zomaar iets op zetten. Net zoals ik de naam van God ook niet zomaar gebruik. De Bijbel is voor mij geen boek over geschiedenis, wetenschap of psychologie. In de Bijbel geeft God ons een beeld van wie Hij is en wat Hij wil voor de mensheid. Er staan regels in voor christenen en die zijn nog steeds geldig. Soms vinden mensen die regels vervelend, maar in dat opzicht is christen-zijn ook een keuze die ingaat tegen de huidige tijd van secularisatie.
Dat betekent niet dat je niet van het leven mag genieten, hoor. Sommige mensen denken dat het leven als pelgrim, onderweg naar het hiernamaals, een mager en somber leven is. Maar ik geniet er ook van, ik drink wijn en bier, maar dat doe ik met mate. Jezus zegt ook dat we van het leven mogen genieten. Hij zegt niet: je moet eerst vasten en dan pas mag je bij Mij komen."

Wie is Diana van Mourik-Purba?
Diana van Mourik-Purba (50) is ouderling in de Utrechtse geloofsgemeenschap van de Persekutuan Kristen Indonesia (Perki) Protestantse Gemeente Nederland. Sinds april 2018 is deze geloofsgemeenschap met drie andere Perki-geloofsgemeenschappen onderdeel van de Protestantse Kerk in Nederland. Diana is getrouwd, heeft een zoon van 15 en werkt in de thuiszorg. Ze woont sinds 2002 in Nederland.

In Nederland zijn nog veel meer kerken voor mensen met een andere culturele achtergrond. Het kan verrijkend zijn om daar eens op bezoek te gaan! Benieuwd welke kerken er in uw buurt zitten? Kijk dan eens op interculturelekerken.nl.

Solus Christus
- alleen Christus

"Christus is alles voor mij. Verlosser, leider, leraar. Zonder dat kompas verdwaal ik, dan weet ik niet hoe ik mijn leven moet leiden. Door Hem kan ik allerlei mooie dingen doen, zonder Hem kan ik niks doen. Het zijn zíjn zegeningen.
Je kunt niet zomaar en vanuit jezelf zeggen: 'Jezus, ik accepteer U.' Ik heb als twintiger heel persoonlijk de overtuiging gekregen dat Jezus voor mijn zonden gestorven is. Als je het gewoon uit de Bijbel opleest, krijg je die overtuiging niet. In Indonesië wordt ons geleerd om eerst om de Heilige Geest te vragen voordat je begint met bijbellezen. Als je zó de Bijbel leest, ontdek je dat het de waarheid is. Dan geloof je het echt."

Soli Deo Gloria
- alle eer aan God

"Onze kerk heeft een poosje geleden een splitsing meegemaakt. Volgens mij omdat we te veel met onszelf en met persoonlijke belangen bezig waren. We kregen een conflict en ik zei: 'Wat we nu doen, is niet meer om Hem te prijzen en te eren.' Mensen werden te belangrijk in de kerk. Onze kerk is niet zo rijk, ik heb er daarom een hekel aan als iemand kleingeld geeft in de collecte. Dan denk ik: hoe moeten we de kerk daarvan betalen? Ik klaagde er een keer over tegen een Nederlandse dominee die bij ons preekte: 'Waarom geven de mensen zo weinig geld, zo komt het niet goed.' Maar hij zei: 'Je moet in de zegeningen van God geloven, dan zal het verdubbelen.' Dat is geloof. Daarmee kun je bergen verzetten. Ik heb altijd onthouden wat die dominee toen tegen mij zei.
Ik heb nooit getwijfeld aan God. Je wordt wel geconfronteerd met dingen die niet leuk zijn. Ik wilde studeren maar ik kreeg geen beurs, mijn vriendinnen wel. Maar zij leven nu nog steeds op het platteland in Indonesië. Ik ging in de hoofdstad Jakarta werken en nu woon ik hier! Als ik terugkijk, heeft God dat allemaal heel goed geregeld. Wij zijn vaak ongeduldig, maar nu besef ik: dit was Gods plan."

'Christen-zijn is een keuze die ingaat tegen de huidige tijd'

Tekst: Auke Schouwstra | Foto's: Jaap Schuurman

Zoek & vind

Kinderen en jongeren vertellen open en eerlijk over hun zoektocht naar God.

‘Toneelstukjes zijn voor God niet nodig’

De kerk, daar had Daan Dekker (21) uit Hoogblokland lange tijd niets mee. Maar nu zit hij er weer elke zondag. “Ik geloof nu op een manier die bij mij past.”

Tekeningetjes maken, in de bank krassen en voor de zoveelste keer de ramen tellen. Dat deed Daan Dekker in de Hervormde Kerk van Hoogblokland toen hij jong was. Zowel ‘s ochtends als ‘s middags moest hij de anderhalf uur durende dienst zien door te komen. “Elke keer probeerde ik het weer: goed luisteren en ontdekken of ik er iets mee kon. Maar na vijf minuten haakte ik af. Ik vond het veel te ingewikkeld. Ik zat er gewoon omdat het moest.”

“Toen ik een jaar of twaalf was, ben ik met mijn ouders de strijd aangegaan om nog maar één keer per zondag mee te hoeven. Dat lukte. Het gekke was dat ik eigenlijk niet aan God of aan mijn geloof twijfelde. Ergens wist ik wel dat Hij er was, ook voor mij. Ik had alleen het gevoel dat de kerk daar niets aan toevoegde.”

Verbinding

Dat veranderde toen Daan een vriendin kreeg en met haar meeging naar de kerk. “In die gemeente waren veel dingen anders. De preken gingen niet over wat je allemaal niet mag, maar over hoe je vanuit je geloof de verbinding legt met het dagelijks leven. Hier kon ik wat mee. In de gemeente van mijn vriendin zaten veel jongeren. Ik ontdekte hoe belangrijk het is om als jongeren samen te kunnen praten en ontdekken en geloven. Dat heb je nodig. Je hebt in de kerk niets aan iemand - bijvoorbeeld een predikant - die zegt hoe het moet en wat er allemaal niet mag. Je hebt veel meer aan een groep leeftijdsgenoten met wie je kunt sparren over dingen die je bezighouden, zoals het geloof.”

Plezier

“Ik ga weer met plezier naar de kerk. Ik stel me open voor wat ik hoor en ik neem datgene mee waar ik iets aan heb. Ik geloof op een manier die bij mij past. Ik weet dat God mij kent en voor mij zorgt, en dat is genoeg. Ik hoef me voor Hem niet te bewijzen, laat staan voor anderen. Toneelstukjes zijn niet nodig, God kent me toch wel.”

“Ik denk dat het geloof een levenslange zoektocht is. Ik heb geen idee hoe ik er over vijftien jaar in sta. Ik denk wel dat de kerk dan nog steeds een rol speelt in mijn leven. Maar dan wel een kerk met veel kinderen en jongeren: een plek waar mijn kinderen samen met leeftijdgenoten kunnen ervaren hoe mooi het geloof kan zijn.”

Tekst: Mathilde Schouwstra | Foto: Sonja Bron

Geen kerk zonder muziek. Welk lied horen mensen graag, in de kerk of thuis?

‘Als ik solo zing, raak ik niet snel ontroerd’

Als klein meisje zong ze al graag, en dat zingen werd serieuzer toen ze negen jaar werd. Nu treedt Lieneke (17) als soliste op in kerken en werkt ze mee aan concerten. Maar het meest geraakt wordt ze door de samenzang in de kerk.

Lieneke van Eijkelenburg (17) zingt christelijke muziek en soms ook softpop, maar de tekst moet wel betekenisvol zijn. Als ze optreedt, doet ze dat het liefst in het Engels. “Als ik moet kiezen welk lied ik zelf het liefste zing, dan is dat ‘Lord, I want to be a christian’, een spiritual die ik het mooiste vind als deze gedragen gezongen wordt. Daar kan ik kippenvel van krijgen, ook als iemand anders hem zingt. Als ik zelf zing, raak ik niet zo snel ontroerd. Ik ben dan meer bezig met hoe het overkomt op het publiek.” Samenzang in de kerk doet haar het meest. “Zeker als we Johannes de Heer zingen, of een psalm. Ik ben daarin misschien wel een beetje ouderwets.”

Zingen als beroep

Ze houdt ervan als mensen zich in een tekst kunnen herkennen. “Een lied dat gaat over hoe mensen zich kunnen voelen in hun ellende en hoe God dan wil helpen, dat hoor en zing ik het liefste. Samen met mijn moeder zoek ik dat soort liederen graag uit, als ik in een dienst solo mag zingen en dat zelf mag invullen.”

‘s Avonds op haar eigen kamer luistert ze nog weleens naar popmuziek “om de stilte een beetje te vullen”. Meestal is dat popmuziek van tientallen jaren geleden. “Maar ik moet vooral veel studeren. Ik doe dit jaar eindexamen havo en ben me tegelijk aan het voorbereiden op het toelatingsexamen voor het conservatorium. Ik hoop dat ik van zingen mijn beroep kan maken.”

lienekevaneijkelenburg.com

Tekst: Janet van Dijk | Foto: privébezit

Een thuis tijdens de laatste dagen

In Huizen kunnen mensen hun laatste weken of maanden doorbrengen in een ‘bijna- thuis-huis’. Met veel liefde en zorg zetten 90 vrijwilligers zich in voor hen én hun naasten.

De Hervormde Gemeente Huizen nam het initiatief voor het hospice, de Protestantse Gemeente Huizen raakte er vervolgens al snel bij betrokken. Inmiddels zijn tientallen vrijwilligers uit verschillende kerken bij het hospice betrokken.

Het hospice is er niet alleen voor mensen die terminaal zijn, maar ook voor hun naasten. Mantelzorgers komen weer tot rust doordat de praktische zorgen weggenomen worden. Een kopje soep mee-eten? Dat kan!

Het hospice is een huis waarin mensen sterven, maar dat staat niet centraal. “Het gaat juist om de laatste fase van het leven”, legt zorgcoördinator Anja Voerman uit. “Ons doel is om die tijd zo aangenaam mogelijk te maken.”

In het hospice zijn tussen half acht ‘s ochtends en elf uur ‘s avonds steeds twee zorgvrijwilligers aanwezig. Daarnaast is er 24 uur per dag een verpleegkundige. Anja Voerman: “We proberen zo goed mogelijk te voldoen aan de wensen van onze gasten.”

Op tafel staat een prachtige bos bloemen, aan de muur hangen zorgvuldig gekozen schilderijen, lichte gordijnen filteren het zonlicht. “Het moet hier ánders voelen dan in een ziekenhuis of verpleeghuis”, aldus een van de vrijwilligers.

Hospice Huizen op tv

Het hospice was op 16 oktober te zien in *Met hart en ziel*. In dit televisieprogramma van KRO-NCRV ziet u elke dinsdagavond verhalen van geloof, hoop en liefde uit de Protestantse Kerk. U kunt de uitzending bekijken op kro-ncrv.nl/methartenziel.

Tekst: Jedidja Harthoorn | Foto’s: Miranda Ockerse

Het hospice in cijfers

2018

Geopend in 2018

90 vrijwilligers

4 bedden

24 uur zorg per dag

8 verschillende kerken betrokken

Evangelisch College

Deeltijdopleidingen, cursussen en toerusting voor volwassenen op het gebied van de **Bijbel**, **Theologie**, **Missionair Werk** en **Pastoraat**

ETS-Bijbelcursus
Cursus **Verantwoord Bijbelgebruik**

Opleiding **Pastorale Hulpverlening** (3-jaar)
Toerustingscursus **Pastoraat**

Opleiding **Theologie** (5-jaar)
Opleiding **Gemeentewerk** (3-jaar)
Opleiding **Bijbel & Exegese** (2-jaar)

Opleiding **Missionair Werk** (3-jaar)
Toerustingscursus **Leven met een Missie**

Ga naar **www.evangelisch-college.nl/opendag**
en meld je aan voor een open dag bij jou in de buurt.

Wordt u de nieuwe dominee van de samenwerkende PKN-gemeenten Koudum, Molkwerum en Warns? Wij zijn op zoek voor dit prachtige deel van de Zuid-westhoek van Friesland naar een

Predikant (m/v) 0,8 – 1,0 FTE

* **De totale vacatureruimte voor de drie gemeenten samen is 1,5 FTE.**

* **De nieuw te benoemen predikant wordt zeer nauw betrokken bij het invullen van de resterende FTE ruimte.**

Wij zoeken een predikant die:

- Wekelijks zorg draagt voor een inspirerende, Bijbelse verkondiging die aansluit bij het dagelijkse leven en bij wat mensen van verschillende leeftijden bezighoudt.
- Pastoraat aan jong en oud ziet als een kerntaak.
- Initiatief toont en leidinggevende en communicatieve kwaliteiten heeft.

De gemeenten van Koudum, Molkwerum en Warns hebben besloten een gezamenlijk pastoraal team op te zetten. Uitgangspunt daarbij is dat de drie gemeenten verder zelfstandig blijven. Het is de bedoeling dat het pastoraal team iedere week in elk van de drie kerken een dienst verzorgt. U heeft te maken met drie kerkenraden. Deze wijze van samenwerken is het kader waarbinnen u werkt.

Er is in Koudum een pastorie beschikbaar.

Wilt u een indruk krijgen van onze gemeenten vraag dan het informatiepakket aan met daarin de profielschets, begeleidende brief en van elke gemeente een presentatie of download het complete pakket via www.pknkoudum.nl en in het menu klikken op infopakket vacature.

Heeft u vragen of wilt u eerst even telefonisch kennis maken, dan kunt u contact opnemen met de voorzitter van de beroepingscommissie, dhr. Durk Stoker, tel. 06 – 55702154.

Uw sollicitatie kunt u sturen aan de beroepingscommissie t.a.v. Durk Stoker, J. Binckesstraat 1, 8723 BN, Koudum. Of mailen aan: sollicitatiepredikant@pknkoudum.nl

Wij zien uw reactie graag vóór 15 maart 2019 tegemoet.

Hoe ***lief*** hebt u de zondag?

Wij beschouwen de zondag als een rijke zegen. We zouden, uit eerbied voor Gods instellingen, de rustdagviering graag op alle terreinen van het leven in ere hersteld zien. Daarom zien wij het als onze taak en roeping om onze medemens te wijzen op het gebod van de Heere inzake de wekelijkse rustdag.

Nederlandsche Vereeniging tot bevordering van de Zondagsrust en de Zondagsheiliging

Word vandaag nog lid en geef zo blijk dat u de doelstelling van de vereniging onderschrijft en de zondagsrust en zondagsheiliging u alles waard is. Al vanaf 1 euro per jaar bent u lid van onze vereniging! U kunt zich opgeven via info@verenigingzondagsrust.nl of door te bellen naar (0317) 61 43 98. Ons kantoor is bereikbaar op werkdagen tussen 9.00 en 16.00 uur.

Fred. van de Paltshof 15 3911 LA Rhenen T.(0317) 61 43 98 F.(0317) 61 60 44 E. info@verenigingzondagsrust.nl
IBAN NL98INGB0000878628

De stille aanbidder

Overal in Nederland zijn kerken te vinden met de naam Petrus, Pieter of Petra. Wat gebeurt daar op zondag? De stille aanbidder, een jongere van 14 jaar, bezoekt onaangekondigd en anoniem een dienst.

De stille aanbidder in de

Petrakerk in Rotterdam

In de Rotterdamse wijk Lombardijen, gebouwd in de jaren 60, gaat de stille aanbidder naar de Petrakerk. De gemeente is ontstaan toen de Gereformeerde Kerk Lombardijen en de Vrije Evangelische Gemeente Rotterdam samengingen.

Zat de kerk vol?

"De vrij grote kerkzaal was half leeg, er waren ongeveer 100 mensen aanwezig. Na afloop sprak ik een kerkganger die vertelde dat er normaal zo'n 40 tot 45 bezoekers zijn. Het waren er nu meer, omdat het een herdenkingsdienst was."

Zaten er veel jongeren in deze kerk?

"Er waren twee kinderen, de overige mensen waren oud(er). De kerkganger die ik sprak, vertelde dat er amper jongeren meer zijn in deze gemeente. Misschien komt dat ook doordat meer dan de helft van de bewoners van deze wijk ouder is dan 50. Jaren geleden was dat wel anders: toen waren er in de ochtend vier diensten, en elke keer zat de kerkzaal vol."

Waar ging de preek over? Was hij te volgen?

"De preek was kort, maar krachtig. De dominee vertelde naar aanleiding van Openbaring 7 over God die ons serieus neemt in onze ellende. Christus ging ook de weg van de kwetsbaren. De dominee legde iets uit over het symbolische getal van de 144 duizend mensen en noemde de ontelbare menigte voor Gods troon. Iedereen, met al zijn fouten, mag uitkijken naar een toekomst met God."

Wat vond je van de muziek?

"We zongen psalmen en liederen uit het liedboek. Die sloten goed aan op het thema van de preek en het was ook mooi gemengd zo. Ze waren met zorg uitgezocht."

Wat viel je het meeste op aan deze dienst?

"De band die de mensen in deze gemeente met elkaar hebben. Je zag duidelijk dat ze voor elkaar klaarstaan. De sfeer was heel fijn."

Wat gebeurde er na de dienst?

"Bij de uitgang gaf de dominee iedereen een hand en daarna kon je koffie drinken. Achter in de kerk waren ook een aantal zitjes, dit zag er heel gezellig uit."

Zou je je vrienden meenemen naar deze kerk?

"Nee, in deze kerk is erg weinig jeugd en ik vind het persoonlijk heel fijn als er leeftijdsgenoten in de kerk of gemeente zitten. Dan begrijp je elkaar meer en kan je met elkaar over actuele onderwerpen praten. Toch denk ik dat jongeren de dienst wel mooi zouden hebben gevonden - als ze naar deze kerk waren gekomen."

Kijken met de ogen van Jezus

Wat gevangenen ook misdaan hebben, het blijven mensen. Bezoekjes, kaarten, aandacht - het betekent vaak veel voor hen. Drie vrijwilligers vertellen waarom zij tijd besteden aan gedetineerden. “Ik voel me niet beter.”

Jelle van den Bogerd

Leeftijd: 28 jaar
Woonplaats: Bruchem
Bezoekt gevangenen die worden voorbereid op een terugkeer in de samenleving.

“Ik was al actief in het jeugdwerk in mijn kerk, maar ik wilde ook graag iets doen voor mensen buiten de kerk. In onze kerk werd gecollecteerd voor Gevangenenzorg Nederland en later stond er een oproep in het kerkblad dat ze vrijwilligers zochten. Toen heb ik me aangemeld. Nu rijd ik eens in de twee weken op woensdagavond vanuit mijn woonplaats Bruchem naar Krimpen aan den IJssel. Daar is De Compagnie, een aparte gevangenisafdeling waar gevangenen worden voorbereid op terugkeer in de samenleving. Gevangenen hebben hier iets meer vrijheid, ze koken bijvoorbeeld samen. Ik eet mee en doe dan bijvoorbeeld een spelletje met hen. Het feit dat ik er ben en een luisterend oor heb, is al genoeg. Zo zien ze dat er mensen zijn die om hen geven. En ik kan iets van Jezus’ liefde laten zien. Zij hebben iets fout gedaan, dat doe ik zelf ook weleens. Ik voel me niet beter.
Deze mensen vinden het heel bijzonder dat ik een uur wil rijden om hen op te zoeken. Soms vragen ze: waarom doe je dit eigenlijk? Gevangenenzorg Nederland is geen evangeliserende instantie. Ik hoef dus niet over het geloof te praten, maar het gaat vaak vanzelf. Mijn geloof drijft me, dan spreek je daar ook over. Als ik terugrijd in de auto, heb ik heel andere dingen aan mijn hoofd dan op de heenreis.”

Tekst: Janet van Dijk | Foto: Niek Stam

Jelle en Diny zijn vrijwilliger voor *Gevangenenzorg Nederland*, een interkerkelijke organisatie waar ook de Protestantse Kerk in vertegenwoordigd is. Kijk voor meer informatie op gevangenenzorg.nl.

Diny Heijnsdijk

Leeftijd: 43 jaar
Woonplaats: Kloetinge
Is vrijwilliger gevangenenzorg.

“Ik werkte vroeger in een jeugdgevangenis. Daar zag ik dat sommige jongeren nooit bezoek kregen. Vaak waren dat jongeren met gedragsproblemen. Dat gedrag kwam nogal eens voort uit het gevoel dat ze niet erkend werden en uit eenzaamheid. En dan waren ze ook nog in de puberteit. Na ontslag waren sommigen al snel weer terug in de gevangenis: dan was er thuis geen goede opvang.
Er liep maar een dun lijntje tussen hen en mij. Ik heb best een turbulente jeugd gehad en ik heb weleens gedacht dat ik ook achter slot en grendel had kunnen zitten als ik niet de juiste mensen om me heen had gehad.
Toen ik ander werk ging doen, wilde ik graag iets voor gevangenen blijven betekenen. Via Gevangenenzorg Nederland werd ik vrijwilliger. Door de jaren heen heb ik veel verschillende dingen gedaan, zoals schrijven met gedetineerden, contact onderhouden met familie, op bezoek gaan in de gevangenis en voorlichting geven in kerkelijke gemeenten. Heel divers dus, maar dat past ook bij me.
Ik wil gedetineerden het gevoel geven dat zij ook mens zijn. Ik wil ze met de ogen van Jezus aankijken en ze tot hand en voet zijn. Een man die ik vaker bezocht zei: ‘Al die tijd en energie die je in me steekt … Je bent als een engel voor me.’ Ik gaf hem het gevoel dat hij nog meetelde als mens - ik gaf hem hoop en perspectief. Ik krijg zoveel dankbaarheid terug!”

Tekst: Janet van Dijk | Foto: Niek Stam

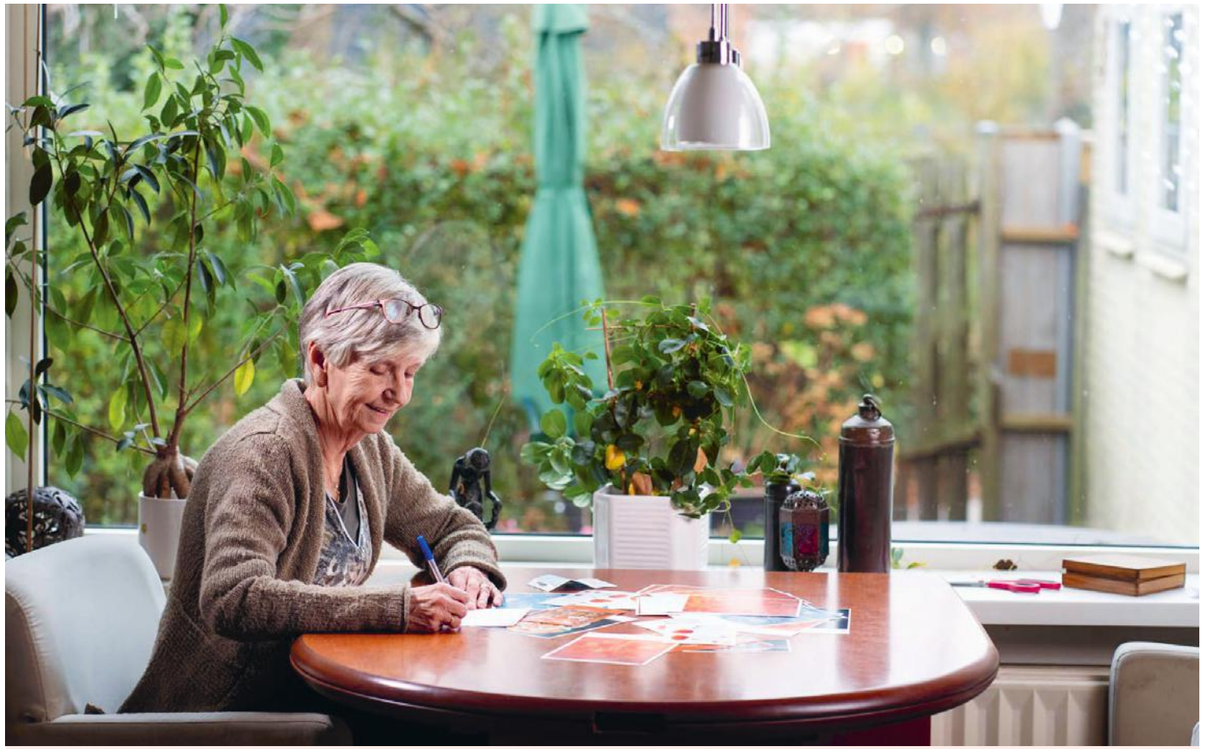

Cobien van Koeverden Brouwer

Leeftijd: 68 jaar
Woonplaats: Mijdrecht
Coördineerde jarenlang de Paasgroetenactie van Kerk in Actie.

“Je hebt geen idee wat een kaartje met mensen doet als ze in de gevangenis zitten. Het betekent een erkenning van wie ze zijn, aandacht.
Tien jaar lang heb ik de Paasgroetenactie voor Kerk in Actie gecoördineerd. Ik vind dat het nu tijd is om het stokje over te dragen. Het was altijd veel werk, maar erg mooi om te doen. Elk jaar maakt een groep gevangenen een verbeelding van een thema. Daar laten we dan kaarten van drukken. Kerken kunnen die kaarten bestellen en opsturen.

De dienst waarin de eerste kaarten worden uitgedeeld aan de gevangenen, is altijd erg indrukwekkend. Vorig jaar was die dienst in de Penitentiaire Inrichting in Vught. Een meneer vertelde mij dat hij zó blij was met de kaart, want er zat een extra kaart aan vast met een postzegel erop. Dat was voor hem gebedsverhoring: nu kon hij contact zoeken met zijn familie. Prachtig was dat.
Omzien naar gevangenen, dat is op mijn weg gekomen en dat heb ik opgepakt. Ik geloof dat dit geen toeval is. Ik deed het vanuit mijn geloof, omdat elk mens het waard is om gezien te worden. De waarde van een mens wordt niet bepaald door het ergste wat hij gedaan heeft.”

Wilt u ook met uw gemeente kaarten versturen naar gevangenen? Kijk op kerkinactie.nl/paasgroetenactie

Tekst: Theanne Boer | Foto: Niek Stam

Onbetaalbaar mooie vakanties

Niet voor iedereen is het vanzelfsprekend om op vakantie te gaan. Dankzij de vrijwilligers van Hetvakantiebureau.nl kunnen senioren en mensen die zorg nodig hebben, tóch een weekje weg.

Voor mensen die zorg of begeleiding nodig hebben of die door hun leeftijd niet meer zelfstandig een tripje kunnen maken, is een vakantie soms moeilijk te organiseren. Door de begeleide vakanties van Hetvakantiebureau.nl kunnen zij er toch even tussenuit. En dat kan nagenoeg het hele jaar door: zo is er bijvoorbeeld eind februari al een creatieve week en begin maart een muziekweek.

Uitstapjes, creatieve middagen, spelletjes, wandelingen - voor de gasten worden er allerlei activiteiten georganiseerd. Maar niets is verplicht, de vakantiegangers kunnen zelf bepalen waaraan ze meedoen.

Samen op stap gaan, samen lol beleven, samen genieten. Meegaan met een vakantieweek betekent niet alleen weg zijn van het dagelijks leven thuis, maar ook nieuwe mensen ontmoeten. En voor mantelzorgers betekent het: op adem komen van hun soms zware zorgtaak thuis.

Een wandeling over landgoed Hydepark in Doorn is voor iedereen genieten. Het zorghotel Nieuw Hydepark is een van de locaties waarvan Hetvakantiebureau.nl gebruikmaakt. Er zijn vakanties op zeven locaties te boeken, verspreid door heel Nederland.

Tijdens elke vakantieweek staan er vrijwilligers klaar voor de gasten: gediplomeerde verpleegkundigen, verzorgenden en andere vrijwilligers. Ze bieden een helpende hand of een luisterend oor.

Gaat u mee op vakantie?

Op zoek naar een vakantie voor uzelf of een ander? Hetvakantiebureau.nl, partner van Kerk in Actie, is specialist in begeleide vakanties voor senioren en mensen die zorg nodig hebben. Ook kunnen diaconieën jaarlijks honderd gezinnen met een krappe beurs opgeven voor een gezinsvakantie.

Mee als vrijwilliger

Om het vakantiewerk mogelijk te maken, zoekt Hetvakantiebureau.nl ieder jaar nieuwe vrijwilligers: in het bijzonder mensen die zijn gediplomeerd in de zorg, mensen die willen coördineren (recreatie, vrijwilligers aansturen) en mensen voor de nachtzorg.

Kijk op hetvakantiebureau.nl voor de mogelijkheden in 2019.

Tekst: Marusja Aangeenbrug | Foto's: Hetvakantiebureau.nl

De vakantieweken in cijfers

72 vakanties per jaar

2.400 vakantiegangers

Met dank aan 1.400 vrijwilligers

Op 7 locaties

1962

Sinds 1962

Knutselen in de kerk

Naar de kerk gaan ze lang niet allemaal. Maar Kliederkerk is een heel ander verhaal. Kinderen in Eerbeek - en hun ouders - maken er spelenderwijs kennis met de Bijbel.

Al vroeg op de zondagmorgen zijn zo'n tien leerkrachten en vrijwilligers naar school gegaan, de christelijke basisschool De Triangel in Eerbeek. In verschillende lokalen staan knutselmaterialen klaar. Eén klaslokaal is zo omgebouwd dat er een viering gehouden kan worden.
Voor veel kinderen en ouders die binnenkomen, is de school bekend terrein. Maar vandaag vindt hier Kliederkerk plaats. Ook mensen die nooit naar de kerk gaan, komen deze zondag naar de school. Zoals Inge Rutten: "Ik ben niet kerkelijk, maar mijn dochter gaat hier heel graag heen!"

Vertrouwen

Veel mensen hebben een volle en drukke week achter de rug, weet Marti Koster. Zij is predikant van de Protestantse Gemeente Eerbeek en is als pionier van start gegaan met Kliederkerk. "Zondag is een familiedag. Bij Kliederkerk zijn de familieleden samen bezig met knutselen naar aanleiding van een bijbelverhaal."
Carlijn (9) is druk aan het knippen. Ze vindt het "superleuk", zegt ze. "Ik vind het een heel leuke manier om kerk te zijn, want er is veel te doen voor kinderen. Je mag creatief zijn en je mag zelf je gang gaan." Het leukst vindt ze het maken van een hanger met schelpen. Ze is snel klaar met haar werkjes - niet zo vreemd, want thuis knutselt ze ook heel wat af.
Na een half uur gaan de kinderen met (groot-) ouders, ooms en tantes naar het lokaal van de viering. De (groot)ouders omringen de kinderen, veelal in de leeftijd van groep 1-4. De Kliederkerkkaars wordt aangestoken met de woorden "God is erbij". Er wordt gebeden voor de jarige Lucas, voor cavia's en zieke mensen.
In de schatkist zit een boot van Playmobil. De kinderen hangen aan de lippen van Marti Koster als ze horen dat Jezus slaapt terwijl de storm losbarst. "Elke storm gaat een keer over, als je maar blijft vertrouwen."

'Als de kinderen niet naar de kerk komen, moet de kerk naar de kinderen'

Helemaal nat

Dieuwke Bouwhuis laat vandaag haar dochtertje Sofie (4 maanden) dopen. Ze is weleens bij een doopdienst in de Kruiskerk geweest, maar die vond ze "stijfjes". Omdat ze altijd helpt bij Kliederkerk, heeft ze gevraagd of haar dochtertje hier gedoopt mocht worden. "De betekenis van de doop ›

Kliederkerk

Jong en oud ontdekken samen op een creatieve manier de betekenis van bijbelverhalen. Dat is kort samengevat waar Kliederkerk voor staat. Deze missionaire vorm van kerk-zijn is bedoeld om jong en oud samen te laten ontdekken wat geloven in God en het navolgen van Jezus betekenen in hun eigen leven. Een doorsnee Kliederkerk duurt ongeveer twee uur en bestaat altijd uit drie onderdelen: samen vieren, samen ontdekken, samen eten.

Ook aan de slag? Kijk op kliederkerk.nl.

'Ik ben niet kerkelijk, maar mijn dochter gaat hier graag heen'

verandert immers niet door een andere locatie."
Marti Koster legt aan de kinderen uit wat dopen is. "Met de doop zeggen we dat het kindje ook een kindje van God is." Sofie wordt gedoopt in de naam van de Vader ("dat is God"), de Zoon ("dat is Jezus") en de Heilige Geest ("degene die ons bij elkaar heeft gebracht"). "God zegt: 'Ik hou van jou. Jij bent mijn kind. Wat fijn dat je er bent!'" Een kind roept verschrikt uit: "Nou is ze helemaal nat."
Er wordt gebeden en gezongen, ook krijgen de doopouders een cadeau. Daarna mogen de kinderen hun handje in de schaal met water leggen en op het hoofdje van Sofie plaatsen. Samen zeggen ze: "Sofie, wat fijn dat jij er bent!"
"Mooi om te zien hoe Sofie wordt opgenomen door de kinderen", vindt Dieuwke. "Dit zijn van die momenten tijdens de Kliederkerk dat je merkt: God is erbij." Marti sluit de viering af met een ritueel: iedereen komt onder een enorme parachute staan en krijgt de zegen mee. En dan is het tijd om te smikkelen en te smullen.

Religieuze laag

De kinderen blijken zelf de grote promotors van Kliederkerk. Carlijn was er vandaag voor het eerst: "Ik zou hier wel vaker naartoe willen gaan." Op de basisschool leren de kinderen liedjes die ook bij Kliederkerk gezongen worden.
Zo'n 60 procent van de ouders die naar Kliederkerk komen, is lid van de Kruiskerk maar bezoekt nooit een reguliere dienst. Vaak zitten er op zondag in de kindernevendienst maar twee tot zes kinderen. "Als de kinderen niet naar de kerk komen, moet de kerk naar de kinderen", is nu het motto van Marti Koster. "Je moet het idee loslaten dat je de Kruiskerk weer vol wilt krijgen. Met Kliederkerk willen we de religieuze laag in kinderen en hun ouders (opnieuw) aanraken. En we hopen dat ze er steun uit kunnen halen op momenten dat ze daar behoefte aan hebben."

Tekst: Marian Timmermans | Beeld: Niek Stam

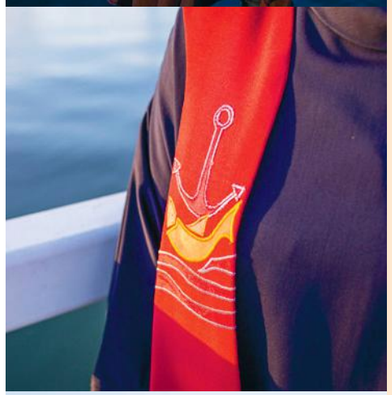

Onder de toga

Koopvaardijpredikant Helene Perfors draagt een donkerblauwe kovel, "een toga met een kolletje, die je gewoon over je hoofd kan gooien. Heel praktisch: ik kan 'm ook makkelijk aantrekken als het hard waait."

Hoelang draagt u de toga al?
"Zeventien jaar. Ik ben in 2001 bevestigd als koopvaardijpredikant in de haven van het Rijnmondgebied. Bij die functie horen eigen stola's in de kleuren van het kerkelijk jaar met bijbelse symbolen die ook herkenbaar zijn voor de zeevaart."

Wat doet de toga met u?
"Hij is waardevol voor me. Hij laat zien dat ik bevoegd ben om voor te gaan in een dienst, gesteund door een groter geheel, maar ook door een traditie van eeuwen. Het zegt mij ook dat ik bezig ben met de liturgie, een beweging waar de toga bij hoort.
Een toga is ook ontzettend praktisch. Ik hoef er niet over na te denken wat ik tijdens de kerkdienst aan moet. Dat is prettig, want bij een vrouw wordt er toch extra op gelet: 'Wat hep ze nu weer an?' Het is helemaal super om in een wapperende toga bij de doop van een schip te staan. Dat streelt de ijdele kant in mij. En dominees zijn ijdel, dat mag ik zeggen.
Ook laat je met toga's en stola's iets esthetisch aangenaams zien. In de scheepvaart is alles hard: kolen, ijzererts, containers, roest en lawaai. Met iets moois laat je ook iets zien van God, van zijn koninkrijk."

Hoe reageren mensen op uw toga?
"In de zeemanskerk komen vaak mensen uit andere landen en culturen. Voor hen is het niet vanzelfsprekend dat er een vrouwelijke dominee is. Mijn toga is voor hen een bevestiging dat ik dit mag doen."

Wat draagt u onder de toga?
"Een lange broek, meestal een spijkerbroek. Het moet niet te moeilijk zijn. Af en toe een jurkje, bij gelegenheid."

Helene Perfors is koopvaardijpredikant in de haven van Rotterdam en verbonden aan de Protestantse Gemeente Oostvoorne. Tijdens een verhalenavond van *Petrus Vertelt* beschreef zij een bijzonder verzoek van de Filipijnse bemanning van een schip. Op petrusvertelt.nl kunt u haar verhaal beluisteren, én u abonneren op de podcast.

Tekst en foto's: Xander de Rooij

7x Bezinning

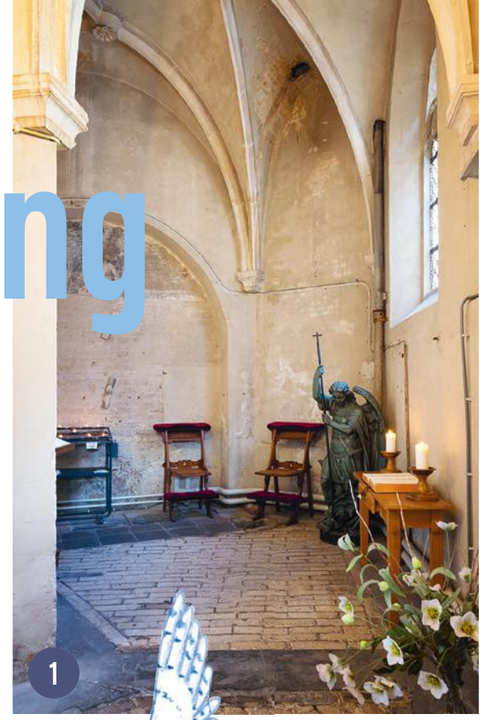

1
Steek een kaarsje aan

Aan de Grote Markt in Zwolle vindt u de Grote Kerk, een plek van rust in het drukke stadscentrum. In het Stiltecentrum kunt u een kaarsje aansteken, uw gedachten laten gaan of in stilte bidden. De kerk is open van dinsdag tot en met zaterdag.

» **academiehuis.nl/stadskerk/stiltecentrum**

2
Loop een labyrint

Even van het gebaande pad afwijken? In het Cascadepark in Almere kunt u een labyrint lopen, dat symbool staat voor het levenspad. Net als het echte leven kent een labyrint de nodige verwachte en onverwachte wendingen.

» **deschonepoort.nl/het-labyrint**

3
Luister naar muziek

Het eeuwenoude kerkje tussen de boomgaarden in Ressen nodigt uit om even pas op de plaats te maken. Sluit bijvoorbeeld eens aan bij de tweemaandelijkse Pleisterplaatsviering, waarin niet alleen ruimte is voor stilte, maar ook voor meditatieve muziek uit de traditie van Taizé of Iona.

» **pleisterplaatsressen.nl**

4
Maak een wandeling

Iedere woensdagochtend om 9.30 uur organiseert de pioniersplek Nijkleaster in Jorwerd een ochtendgebed en een Kleaster-kuier. In deze wandeling draait het om stilte, bezinning en verbinding. Trek goede wandelschoenen aan, want de kuier gaat over onverharde wegen.

» **nijkleaster.frl**

5
Zoek de stilte

Een paar dagen doorbrengen in volledige stilte? Het Evangelisch Werkverband organiseert de zogeheten Kleopasdagen: dagen om stilgezet te worden, te bidden en bemoedigd te worden. De retraites vinden afwisselend plaats in Leuvenheim en Helvoirt.

» **kleopasdagen.nl**

6
Ga meditatief bijbellezen

De pioniersplek ‘Spoorzoeken in Slangenburg’ organiseert activiteiten in en rond de Slangenburgse kerk, met het accent op stilte en meditatie. Sluit bijvoorbeeld aan bij het tweewekelijkse meditatief bijbellezen en ontdek in stilte wat een tekst u te zeggen heeft.

» **spoorzoekenslangenburg.nl**

7
Maak een pelgrimstocht

Het eiland Iona in Schotland wordt beschreven als een plek waar hemel en aarde elkaar raken. Het is dan ook een geliefd pelgrimsoord. Nieuwsgierig? Eind mei kunt u tijdens een weekend in Schoorl kennismaken met de Iona Community en de Nederlandse Iona Groep.

» **ionagroep.nl**

Tekst: Jedidja Harthoorn | Foto’s: Gerard van der Sluijs (Stiltecentrum Zwolle), Dio van Maaren (Nijkleaster), eigen bezit

'Als je boosheid en verdriet los kunt laten, ben je vrij'

'We móéten wel vergeven'

Als de buurman je kinderen of je man heeft vermoord, kun je hem dan ooit vergeven? In Rwanda is deze vraag - 25 jaar na de genocide - nog steeds actueel.

"Verdrietig en eenzaam waren we." Anastasie Nyirakanyamanza herinnert zich nog precies hoe het was. Haar hele familie was vermoord: man, kinderen en ouders. Ze wil er niet over in detail treden - "te emotioneel". In honderd dagen tijd eiste de gruwelijke genocide in 1994 tussen een half en één miljoen slachtoffers. Hutu-rebellen vermoordden in hoog tempo Tutsi's. Maar ook gematigde Hutu's en Twa's kwamen om in de uitbarsting van geweld: met hakmessen en stokken werden mensen vermoord, talloze vrouwen werden verkracht, huizen en kerken werden in brand gestoken.

'Vergeving is een keuze, het komt niet vanzelf'

Onmogelijk

In de presbyteriaanse kerk in Remera zit Anastasie aan tafel met bijna dertig mensen, slachtoffers én daders. Twee keer per maand komt deze groep, de Light Group, bij elkaar. Hun doel: verzoening. Voor veel mensen in Rwanda is dat nog ver weg.
Pasteur Jerôme, de plaatselijke predikant, richtte de groep op nadat de daders vrij waren gekomen. Hij merkte dat er veel angst heerste in Remera. Elkaar vermijden was onmogelijk, maar vreedzaam samenleven ook. "Wat als ze ons weer iets aandoen?" vroeg ook Anastasie zich af. "Als ik een dader tegenkwam, liep ik een eindje om." Pasteur Jerôme vroeg een aantal daders en slachtoffers om af en toe met elkaar te eten en te praten.

Onder hen was Jean Bosco Kalisa, een van de daders en nu de leider van de Light Group. Hij vond het moeilijk om de slachtoffers onder ogen te komen: de schuld drukte op hem. "In de gevangenis heb ik me pas gerealiseerd wat ik had gedaan. We baden dat we de slachtoffers op een dag om vergeving zouden kunnen vragen."
De dominee liet beide groepen hun verhaal vertellen. Hij las de Bijbel met ze, sprak over vergeving en verzoening, en bleef aanhouden. Inmiddels praten de leden open met elkaar. Ook brengen ze huisbezoeken aan dorpsgenoten en organiseren ze bijeenkomsten om te wijzen op het belang van verzoening en vrede.

Veel tijd

Verzoening is niet eenvoudig, is de ervaring van iedereen aan tafel - zelfs niet als je gelooft dat God hierom vraagt. Maar allemaal realiseerden ze zich: we móéten wel, want we leven hier samen. Het proces kostte heel veel tijd. Ze hebben eindeloos gepraat. "Boosheid en verdriet kunnen je vergiftigen. Als je het los kunt laten, ben je vrij", vertelt een van hen. "Maar dat vraagt wel om een keuze, vergeving komt niet vanzelf."

Anastasie

Jean Bosco

Geef voor weeskinderen in Rwanda

'Een nieuw begin', luidt het thema van Kerk in Actie tijdens de veertigdagentijd. Een van de projecten waarvoor gecollecteerd wordt (op 7 april), is Mwana Ukundwa in Rwanda. Deze organisatie is opgericht om kinderen die tijdens de genocide wees geworden waren, een nieuw leven te bieden. De meeste weeskinderen van nu hebben hun ouders verloren aan aids. Mwana Ukundwa biedt scholing en onderdak, ondersteunt pleegouders, en geeft aidsvoorlichting.

Kijk voor films op kerkinactie.nl/rwanda-films en voor meer informatie over de veertigdagentijd op kerkinactie.nl/40dagentijd.

Wilt u meer lezen over de geschiedenis van Rwanda en de kerk in dit land? Vraag dan gratis het boek *Mensen van Hoop - Christenen in Rwanda* aan via kerkinactie.nl/mensenvanhoop.

Tekst: Marusja Aangeenbrug | Foto's: David Birago

#KERK

Dit schreef u op Twitter, Facebook of elders online over de kerk (en over *Petrus*).

Kars Oomkes: “Het voelt wrang om een glossy te ontvangen van de Protestantse Kerk in Nederland over ‘Gods liefde delen met mensen van buiten’ na een avond waarop er door dezelfde PKN verschil wordt gemaakt tussen mijn liefde voor mijn partner en de liefde die anderen voor hun partner voelen.” **John Boogaard** (over het interview voor de rubriek Oud & jong): “Gaaf om te lezen. Westerhaar. M’n eerste gemeente.” **Joke Verweerd:** “Ondanks de regen … een fijne ontmoeting … Mooi interview in de nieuwe Petrus.” **Wilma Kooiman** (over het interview met Joke Verweerd): “Heel mooi interview. Ik herken wel dingen van mezelf in jou, vooral dat wereldje met dromen en verhalen. Als ik mijn dromen niet had …” **@kvanlavieren** (over de rubriek De 5 sola’s): “Mooi stukje van @BenTiggelaar_BT in Petrus van de #pkn” **@linnepinnetjes:** “Opgegroeid in de PKN, zelf later gekozen voor de evangelische beweging. Maar ik wil niet (meer) denken in kerkhokjes, in ‘hier is het wel en daar niet’. Ik kan van jou zoveel leren en ik heb jou daarom zo nodig ❤️ #samen” **@jandekluijver:** “Landelijke dag voor diakenen #LDD18 van de #pkn, met zo’n 1000 diakenen in Utrecht bijeen. Bemoedigen - leren - inspireren. ‘Klaag niet over de duisternis maar steek een kaars aan.’” **@Heikofoto:** “Leuk om op een frisse manier met een grote groep kinderen uit diverse #Leidse kerken bezig te zijn rondom een bijbelverhaal. Zowel kinderen als leiding hadden een geweldige avond! #sirkelslag” **@ElmaBeerends:** “Vanmorgen een stampvolle Bethelkerk in Den Haag, waar kerkasiel aan Armeens gezin wordt verleend. Het is niet door oorlog dat kerken weer vol zullen stromen. Het is door ‘recht’ dat wordt gedaan waardoor kerken zullen volstromen.” **@DeZaligeZalm:** “@NeeltjeW sta jij daar te shinen op de cover van Petrus?” **Marja Nijholt-Troost:** “Mooi en prima blad. Al doorgegeven, dan hebben meerderen er plezier van.” **@CorHardenbol:** “De kerk dient een stem te hebben, tegen alles waar onze God op tegen is.”

> “De kerk is geen doel op zich, maar een middel. Niets meer en niets minder.”
>
> **Pedro Westerweel**

Samenstelling: Xander de Rooij

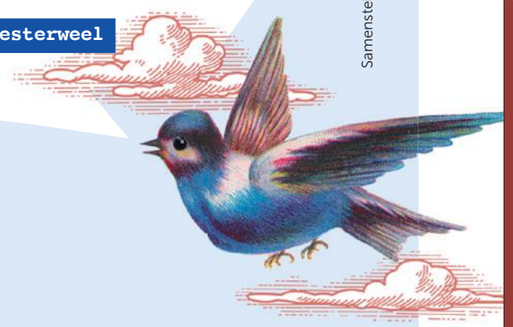

Colofon

Petrus is een uitgave van de Protestantse Kerk in Nederland. In het magazine staan persoonlijke en inspirerende verhalen over hoe samen kerk-zijn troost, steun en zin geeft. Eerlijke verhalen over geloof, hoop en liefde. Soms ontroerend, soms vol twijfel en gebrek, maar altijd puur en menselijk.

Redactie
Marusja Aangeenbrug (hoofdredacteur), Bas Popkema (eindredacteur), Janet van Dijk, Jedidja Harthoorn, Jelske de Kuiper, Xander de Rooij

Aan dit nummer werkten verder mee:
Heiko Bertram, Theanne Boer, Sonja Bron, Gerritjan Huinink, Judit, Miranda Ockerse, Esther van Schie, Auke Schouwstra, Mathilde Schouwstra, Jaap Schuurman, Niek Stam, Maurits van Stuijvenberg, Marian Timmermans, Neline van Toor, Sjaak Verboom, Jan Verhage, Paul Visser, Rob Visser, Leonard Walpot en ‘de stille aanbidder’

petrusmagazine.nl
(030) 880 1 880
petrus@protestantsekerk.nl voor inhoudelijke opmerkingen en vragen, abonnement@petrusmagazine.nl voor een gratis abonnement of wijzigingen.

Vormgeving
Redmatters redmatters.com

Advertenties
Theo Wijbenga, theo.wijbenga@ndcmediagroep.nl
(058) 298 76 16, 06 138 62 881

Druk
Habo DaCosta, Vianen

PEFC PEFC/30-31-287 CO2 neutraal

Leesbeperking
Voor mensen met een leesbeperking is *Petrus* ook verkrijgbaar in braille, grootletter, digitale en gesproken vorm. Voor een gratis abonnement of een proef-cd kunt u terecht bij de CBB: tel. (0341) 56 54 99, e-mail info@cbb.nl.

Protestantse Kerk

‘Ik vind Kliederkerk een heel leuke manier om **kerk te zijn**, want er is veel te doen voor kinderen. En je mag zelf je gang gaan.’

Carlijn (9), groot fan van knutselen en gezelligheid, vindt het “superleuk” bij Kliederkerk. Op pagina 58 leest u hoe dit initiatief nieuw elan bracht in de kerk in Eerbeek.